

الهی به امید تو

پارکداری (*Park planning*)

جلسه اول

مینو مشتاقی

منابع مورد استفاده در این درس:

- ❖ طراحی و مهندسی پارکهای ملی و جنگلی: مجید مخدوم
- ❖ راهنمای طرحریزی پارکهای ملی، هنریک مجنونیان
- ❖ پارکها و تفرجگاههای جنگلی، قدرت الله برزه کار
- ❖ مناطق حفاظت شده و توسعه پایدار، هنریک مجنونیان

اهداف درس:

- آشنایی با تعاریف پارکداری
- هدف از پارکداری و فرآیندهای طرحریزی
- روشهای طرحریزی
- تبیین طرحریزی در گستره ملی و منطقه ای
- بررسی تقسیم بندی در کاربری زمین
- تجزیه و تحلیل پارک ملی
- مدیریت و توسعه پارکها
- مرزبندی وزون بندی در پارک
- برنامه مدیریت هر زون
- ارزشیابی بازنگری و تجدید نظر در هر طرح

موقعیت پارکداری در سیستم طرحریزی

➤ Strategic planning

➤ Policy making

➤ **Programming** پارکداری

➤ Designing

➤ Management

تعریف پارکداری

- اجرای یک طرح مدیریتی در مناطق حفاظت شده با تاکید بر پارکهای ملی بمنظور رسیدن به توسعه پایدار

Yellowstone National Park, U.S.A

طبقه بندی مناطق حفاظت شده در کشور

۱. پارکهای ملی

۴. منطقه حفاظت
شده

۲. اثر طبیعی

۳. پناهگاه حیات وحش

پارک ملی گلستان و تخریبات زیستگاه

MEHR

فرایند راهسازی در پارک ملی گلستان

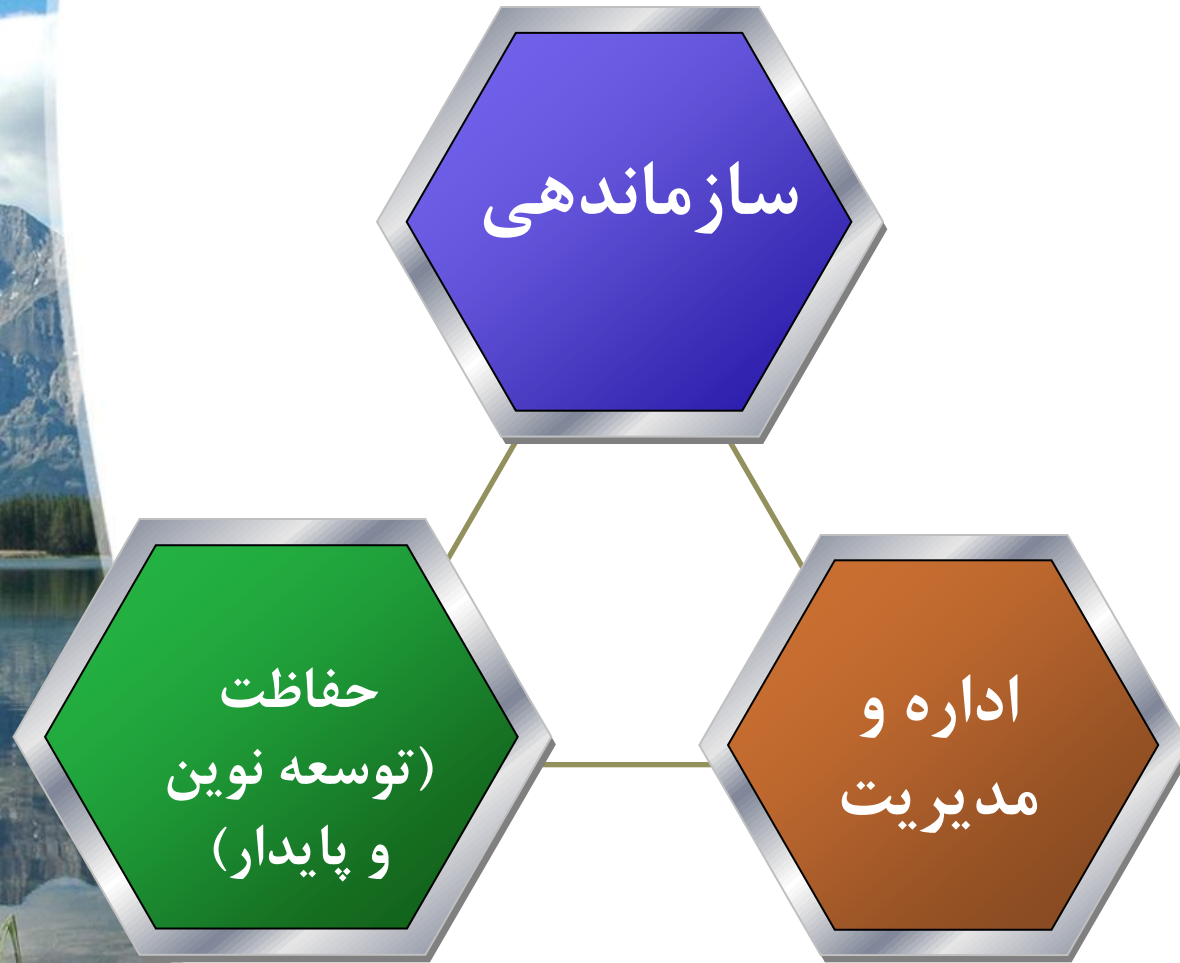
تساویر پارک ملی خجیر:

فرایند راهسازی در پارک ملی خجیر

هدفهای طرحریزی:

رویکردهای
حفاظتی

انعطاف ناپذیر

انعطاف پذیر

Banff Canada's first national park

فرآیند طرحریزی:

۲. طرح عملیات اجرایی

۱. طرح مدیریت چیست؟

A

سندی برای مدیریت منابع در مناطق حفاظت شده

B

دارای دوره زمانی محدود (معمولا ۵ ساله)

C

حرکت در یک چهارچوب مشخص با اهداف، معیارها و برنامه های طولانی مدت

D

در برخی موارد لزوم ارائه طرح مدیریت مشروحتر و کاملتر

طرح
مدیریت

لزوم اجرای طرح مدیریت

1. فراهم آوری اطلاعات پایه و تشریح منطقه
2. تعیین اهداف مدیریت
3. حل و فصل تعارضات و الویت بندی اهداف
4. تعیین و تشریح مدیریت برای دستیابی به اهداف
5. حفظ تداوم ثمر بخشی مدیریت
6. بدست آوردن منابع مالی
7. قابلیت ایجاد ارتباط بین سازمان ها و مناطق
8. نشان دادن تاثیرگذاری و کارایی مدیریت

به نام نامی دوست

درس پار کداری

جلسه دوم

یاد بگیرید معاسن یکدیگر را ببینید و از آن سخن بگویید هر وقت اینگونه شدید بدانید به انسان بودن تن نزدیک گشته اید

روش طرح ریزی

- در ابتدا فرض می شود منطقه مورد بررسی یک پارک ملی یا منطقه تحت حفاظت سازمان است.
- فرض دوم استفاده های ممکن از منابع منطقه مورد توجه است.
- فرض سوم معیارهایی نیز برای مدیریت اراضی بکورد نظر گرفته شود.
- برای طرح ریزی از روشهای مختلفی استفاده می شود.

طرح ریزی در کشورهای در حال توسعه

- تشریح در زمینه های ملی و منطقه ای
- تشریح و تجزیه و تحلیل منابع طبیعی، فرهنگی و عوامل اقتصادی - اجتماعی
- مسائل مهم مدیریت و بیان هدفها جهت روشن نمودن ادامه مسیر
- ارائه برنامه های مدیریتی
- ارائه برنامه توسعه

ادامه روش طرحریزی

- این روش بر پایه تجزیه و تحلیل اطلاعات موجود و سوابق منطقه که اساس خط مشی مدیریت آینده را مشخص می نماید.
- روش های کنونی مبتنی بر یک فرایند تفکر منطقی است که با معیارهای تصویب شده کنفرانسهای جهانی، موافقتنامه ها و سازمانهای زیربط منطبق باشد.
- فرایند طرحریزی باید بگونه ای باشد که هم طرح ریزان با تجربه و هم افراد مبتدی بتوانند از اصول حاکم بر آن مطلع گردند.

ویژگی های روش طرحریزی

- پیچیدگی روش طرحریزی
- ارائه فهرستی از مراحل دسته بندی شده برای یافتن راه حل و روش مناسب در میان مشکلات طرح ریزی مدیریت و توسعه.
- توجه به موارد و روشهای متعدد بطور همزمان (در صورت یافتن راهکار مناسب کار در زمان کوتاهتری انجام می شود).
- مرور و بازنگری نهایی

نتیجه فرآیند روش طرحریزی

- آشنایی متخصصان در طراحی پارک با تمام مفاهیم و جنبه های مدیریت نظیر احداث ساختمان، بودجه بندی، امور اداری و نگهداری
- تشریح موضوعات مرتبط با طراحی پارک مانند حفاظت، تفرج، تحقیق، برنامه تفسیر و سایر فعالیت های مرتبط

پارک ملی دریاچه پلیوایتس

- پارک ملی دریاچه پلیتوایس (Plitvice Lakes) که در کشور کرواسی و در مرز بوسنی و هرزگووین واقع شده اند از مشهورترین جاذبه های توریستی جهان بشمار می رود که در سال ۱۹۷۹ در لیست میراث جهانی یونسکو جای گرفت. تماشای این دریاچه ها که تقریبا در بین شهر پایتختی Zagreb و شهر ساحلی Zadar واقع شده اند، دارای جلوه های بی نظیری است. زیبایی و شکوه این پارک دارای ۱۶ دریاچه ای است که توسط یک سری آبشار به یکدیگر متصل شده اند و در اعماق جنگلی مستقر شده اند که محل زندگی آهوهای کوهی، خرس ها، گرگ ها، گرازهای وحشی و گونه های نایابی از پرندگان می باشد

سرزمین مناسب برای حفاظت

- زیستگاه تحت استفاده شدید انسانی
- زیستگاهی که پژوهش علمی اندکی در آن رخ داده است
- زیستگاهی که حساسیت به فرسایش، لغزش، سیل، خشکی و آلودگیها دارد.
- زیستگاهی که تنوع گونه ای منحصر بفرد دارد.
- وجود زیستگاههایی که گونه های نادر دارند.
- زیستگاههایی که نادرند.
- زیستگاهی که ارزش ژنتیکی دارند
- زیستگاهی که تشکیلات زمین شناسی برجسته ای دارند.
- زیستگاهی که زیبایی طبیعی چشمگیری دارند.
- زیستگاهی که گذرگاه مهاجرتی گونه های حیات وحش هستند.

سرزمین مناسب برای حفاظت

- زیستگاهی که در مقیاس منطقه ای ویاملی منحصر بفرد هستند.
- زیستگاهی که ارزش آموزش و علمی دارند.
- زیستگاهی که خاک هیدرومورف و آسیب پذیر دارند.
- زیستگاهی که به منزله اکوتون تالابها، برکه ها هستند.
- زیستگاهی که شیب بیش از ۷۰ درصد دارند.
- زیستگاهی که ارزش مردم شناسی دارند.
- زیستگاهی که گونه های در معرض انقراض دارند.

نواحی عمده رویشی کشور

ناحیه شمالی وهیرکانی

A

ناحیه ایرانی - تورانی

B

ناحیه سودانی (منطقه خلیج و عمانی)

C

منطقه زاگرسی

D

نواحی عمده
رویشی

الهی به امید تو

وقتی در جستجوی خودت باشی ، خداوند را در کنارت
احساس می کنی .

پارکداری

جلسه سوم

سرزمین مناسب برای حفاظت

- زیستگاهی که تحت استفاده شدید انسانی قرار گرفته است.
- زیستگاهی که پژوهش علمی اندکی در آن رخ داده است.
- زیستگاهی که حساسیت به فرسایش، لغزش، سیل، خشکی و آلودگیها دارد.
- زیستگاهی که تنوع گونه ای منحصر بفرد دارد.
- وجود زیستگاههایی که گونه های نادر دارند.
- زیستگاههایی که نادرند.
- زیستگاهی که ارزش ژنتیکی دارند
- زیستگاهی که تشکیلات زمین شناسی برجسته ای دارند.
- زیستگاهی که زیبایی طبیعی چشمگیری دارند.
- زیستگاهی که گذرگاه مهاجرتی گونه های حیات وحش هستند.

سرزمین مناسب برای حفاظت

- ❑ زیستگاهی که ارزش آموزش و علمی دارند.
- ❑ زیستگاهی که خاک هیدرومورف و آسیب پذیر دارند.
- ❑ زیستگاهی که به منزله اکوتون تالابها، برکه ها هستند.
- ❑ زیستگاهی که شیب بیش از ۷۰ درصد دارند.
- ❑ زیستگاهی که ارزش مردم شناسی دارند.
- ❑ زیستگاهی که گونه های در معرض انقراض دارند.

گروه طرحریزی

- a. در بین اعضای گروه طرح از افرادی با رشته های ترکیبی مرتبط (علوم بین رشته ای) استفاده گردد.
- b. مطلوبترین ترکیب گروه طرحریزی ۳-۶ عضو است که هسته مرکزی گروه را تشکیل داده اند و تمام وقت کار میکنند.
- c. سایر تخصص ها و افراد مرتبط با طرح میتوانند بطور پاره وقت با طرح همکاری داشته باشند.
- d. تعیین افراد جانشین در مواقع اضطراری
- e. مدیر پارک یا هر منطقه بکر تحت طرحریزی باید بعنوان عضوی از گروه طرحریزی منظور شود.
- f. سایر نیروهای انسانی پارک مورد مشورت قرار گیرند.
- g. جدا از چندرشته ای بودن اعضا، در فهرست اعضا طرح، نمایندگان موسسات بانفوذ را داشته باشد.
- h. وجود سرپرست در هر گروه طرحریزی برای ایجاد هماهنگی بین اعضا لازم است.

پارک ملی دریاچه پلیتوایس (Plitvice) (Lakes)

نمونه سوالات کارشناسی ارشد

۱. حفاظت از منابع طبیعی بکر در درجه اول از نظر.....است (۱۳۷۴).

۱. ارزش حفاظتی این مناطق ۲. ارزش زیست محیطی ۳. تفرجگاهی ۴. علمی و اکولوژیک طبیعی

۲. نام اولین پارک ملی که در جهان احداث شد؟ (۱۳۷۸)

۱. بنف ۲. یلوستون ۳. یوسیمیتی ۴. ویکتوریا

۳. در طرحریزی پارکهای ملی مهمترین وظیفه طرح مدیریت چیست؟ (۱۳۸۲)

۱. تعیین وسعت لازم برای حفاظت ۲. تعیین مناطق کلیدی ۳. تعیین راههای دسترسی ۴. تعیین اهداف برای منطقه

۴. مهمترین برنامه مدیریت و حمایت از منابع در پارکهای ملی کدام است؟ (۱۳۸۴)

۱. ارائه برنامه آموزش و پرورش ۲. ایجاد مراکز بازدید و اشاعه تفرج ۳. حفاظت و حراست از منابع طبیعی ۴. ارائه برنامه های تفسیر

نواحی عمدہ رویشی کشور

ناحیہ شمالی وھیرکانی

A

ناحیہ ایرانی - تورانی

B

ناحیہ سودانی (منطقہ خلیج و عمانی)

C

منطقہ زاگرسی

D

نواحی عمدہ
رویشی

تدارکات

میزان موفقیت در طرحریزی پارک ملی به تهیه و تدارک موارد زیربستگی دارد:

- ❖ تعیین مدت زمان مشخص
- ❖ تعیین مسئولیت سرپرست گروه (مجری طرح)
- ❖ وظایف اعضاء گروه
- ❖ موفقیت در تهیه عکسهای هوایی و نقشه های منطقه
- ❖ در نظر داشتن جنبه های مختلف در ارتباط با ایجاد یک پارک مانند جنبه تاریخی
- ❖ مشورت با مراجع محلی و منطقه ای
- ❖ بازدید از مناطق بکر با در نظر داشتن تمهیدات
- ❖ مشارکت مردم محلی

تداركات

مدت زمان مشتمل بر: تدارك اعضاء، تشكيل گروه و تعيين مسؤليتهاست

مدت زمان برای تهیه طرح به عواملی مانند منابع مالی، تداركات محدودیت نیروی انسانی، وسعت و پیچیدگی منطقه

مدت زمان تهیه و تدارك طرح بین ۳ تا ۶ ماه است

تعیین مدت زمان
مشخص

تدارکات

تعیین مسؤلیت سرپرست گروه (مجری طرح)

فعالیت بطور تمام وقت

برقراری هماهنگی بین اعضای گروه

تهیه بودجه پروژه و طرح کار

سازماندهی و هماهنگی امکانات و تدارکات

تهیه برنامه کار و شماء فرضی از طرح مدیریت

تدارکات

(وظایف اعضاء گروه)

جمع آوری اطلاعات مربوط به منطقه مورد مطالعه بطور منظم
اطلاعات شامل :

- ❖ خاکها و سنگهای منطقه
- ❖ پوشش گیاهی و جانوری
- ❖ کاربری و مالکیت زمین
- ❖ آب وهوا
- ❖ حمل و نقل
- ❖ طرحهای توسعه سازمانهای دولتی و صنایع خصوصی

تدارکات

موفقیت در تهیه عکسهای هوایی و نقشه های منطقه

- ✓ ضرورت استفاده از عکس ماهواره ای بویژه زمانی که عکس هوایی به اندازه کافی موجود نباشد و یا زمانی که برای تعیین منظر نماهای بزرگتری لازم باشد.
- ✓ در تهیه نقشه پوشش گیاهی نیز تصاویر ماهواره ای بسیار سودمندند.
- ✓ در صورت وجود نقشه های توپوگرافی میتوان آنها را به هر مقیاسی تبدیل نمود.
- ✓ معمولاً نقشه در مقیاس ۱:۵۰۰۰۰ او ۱:۲۵۰۰۰ کاربری بیشتری دارد.

موفقیت در تهیه عکسهای هوایی و نقشه های منطقه

- ✓ گویا شدن برخی از جزئیات بر روی نقشه بعلت قدیمی بودن نقشه های توپوگرافی
- ✓ جمع آوری اطلاعات زمینی و انتقال بر روی نقشه برای گویا کردن نقشه
- ✓ صرف نظر از برخی جزئیات اضافی (مانند خطوط میزان نزدیک بهم)
- ✓ خوانا بودن هر گونه اطلاعات که بر روی نقشه صحرائی ثبت میشود

تدارکات

در نظر داشتن جنبه های مختلف تاریخی در ارتباط با
ایجاد یک پارک :

مصاحبت با افراد با تجربه ای که اطلاعات تاریخی در مورد منطقه دارند و در زمره آشناترین افراد به محل و تاریخ منطقه بشمار می روند.

تدارکات

مشورت با مراجع محلی و منطقه ای

1. مراجع محلی چه از نظر اطلاعاتی که دارند چه از نظر جلب حمایت برای تهیه و اجرای طرح حائز اهمیت است.
2. عدم توجه به این بخش هم زمان زیادی را در کسب اطلاعات از منطقه خواهد گرفت هم جلب نظر و رضایت مراجع محلی مشکل خواهد بود.

تدارکات

بازدید از مناطق بکر با در نظر داشتن تمهیدات

- a. در فعالیت میدانی تمام اعضا گروه به منطقه اعزام میشوند.
- b. بازدید از چندین روز تا چند هفته بطول میانجامد.
- c. در نهایت به نظرات مشترک در مورد مسائل مدیریتی و راه‌حلهایی برای حل مشکلات موجود برسند

تدارکات

مشارکت مردم محلی

میزان مشارکت مردم در طرحهای مدیریتی به عوامل زیر بستگی دارد:

- قوانین و مقررات مناسب
- اثرات اراضی بکر در منطقه
- میزان بهره وری مردم از منابع
- مدت زمانی که طرحریزان برای تبادل نظر صرف میکنند
- سطح آموزش عمومی

A photograph of a pond with several large, green lily pads floating on the water. A single, bright yellow lotus flower is in full bloom on the right side of the frame. The water is dark and reflects the light, with small ripples and bubbles visible. The overall scene is peaceful and natural.

به نام مهربانترین

جلسه پنجم

تبیین طرحریزی پارکها در گستره ملی:

این قسمت در طرح مدیریت شامل اطلاعاتی است که بتواند موقعیت منطقه مورد مطالعه را در چهارچوب تلاشهای دستیابی به حفاظت موثر از منابع طبیعی در کل کشور نشان دهد. این اطلاعات باید بیانگر طرحهای توسعه ملی، استراتژی حفاظت در سطح ملی و نحوه ارتباط آن با سیستم پارکهای ملی و مناطق وابسته باشند:

آیا استراتژی حفاظت ملی در راستای استراتژی جهانی حفاظت قرار دارد یا بر اساس آن بنا شده است؟

چگونه یک سیستم یا یک منطقه خاص منطبق با اهداف استراتژی ملی مورد مطالعه قرار می گیرد؟

آیا در مورد سیستم پارکهای ملی طرحریزی وجود دارد که منجر به تدوین استراتژی حفاظت شود؟

کدامیک از پروانسه های زیست جغرافیایی در تعیین الویت مناطق برای سیستم پارک ملی در تعیین الویت بوده است؟ چه چیزی منطقه مورد مطالعه را در چهارچوب سیستم مناطق تحت مدیریت ملی نظیر پارکهای ملی منحصربفرد نموده است؟

تبیین طرحریزی پارکها در گستره منطقه‌ای

این بخش شامل تشریح ویژگیهای بیوفیزیکی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی منطقه است که گستره اراضی مورد مطالعه در آن قرار داشته و ممکن است در مدیریت آتی تاثیر داشته باشد

در تجزیه و تحلیل منطقه‌ای (Regional) عوامل زیر باید مورد توجه قرار گیرند:

کاربری زمین

سیستم حمل و نقل

جمعیت

توریسم (تفرج و گردشگری)

عوامل بیوفیزیکی

ویژگی‌های فرهنگی

انواع پارک در ایران

بر اساس وسعت ، هدف حفاظت، موقعیت، ارزش و نوع استفاده به ۳ مورد زیر تقسیم میشوند:

شهری
زیر نظارت
شهرداری

پارکها و
ذخیرگاههای
جنگلی
(سازمان مراتع و
جنگلها)

پارکهای ملی (در
مدیریت سازمان
محیط زیست)

مناطق طبیعی یا دست
کاشتی که در داخل محدوده
شهرها قرار دارند.
اساسا در ۳ دسته طبقه بندی
میشوند:
محلی
ناحیه ای
منطقه ای

بمنظور حفظ یک یا بیش
از یک گونه (تاکید بر گونه
گیاهی) حفاظت میشود و
تمام سطح منطقه احتیاج
به حفاظت دارد

عمدتا برای حفاظت
اکوسیستمها و تفرج تحت
مدیریت قرار میگیرند

پارک شهرس

طبق ضوابط کمیته فنی شهرداری سطح هر یک از پارکها برای استفاده خاصی در نظر گرفته شده است اما بطور کلی:

۷۰٪ سطح پارک را فضای سبز
۳۰٪ باقیمانده مربوط به سازه ها (پیاده رو، جدول بندی و پارکینگ)

بررسی انواع پارکهای شهری

محلی

گلکاری و چمن کاری ۵۰٪، درخت و درختچه ۲۰٪، حداکثر شیب ۵٪ و مساحت این نوع پارکها معمولا از ۳ هکتار کمتر است. سازه هایی مانند زمین بازی کودک، محوطه سازی و سرویس بهداشتی در این مناطق وجود دارد.

ناحیه ای

گلکاری و چمن کاری ۳۵٪، درختچه ۲۵٪، درختکاری ۱۰٪، حداکثر شیب ۱۵٪، مساحت بین ۳-۵ هکتار. سازه هایی مانند زمین بازی، بوفه، محوطه سازی، دفتر اموال و سرویس بهداشتی وجود دارد.

منطقه ای

گلکاری و چمن کاری ۲۰٪، درخت و درختچه کاری ۵۰٪، حداکثر شیب ۳۰٪، مساحت بیش از ۵ هکتار، سازه ها شامل زمین بازی کودک و بزرگسال، کتابخانه، سالن نمایش، آمفی تئاتر روباز، سالن برگزاری جشن، رستوران، بوفه، محوطه سازی، دفتر اموال، احتمالاً خورگشتگاه، اردوگاه و سرویس بهداشتی

مطلب مهم

پارک طبیعت یا پردیسان:

ناحیه ای انسان ساخت که با توجه به گونه های گیاهی و جانوری موجود در آن منطقه تدابیر لازم حفاظتی برای آن در نظر گرفته می شود.

فعالیت های علمی تفریحی مانند: موزه تاریخ طبیعی، باغ گیاه شناسی و آکواریوم و... در این مناطق صورت میگیرد.

نمونه ای از پارک ناحیه ای

پارک منطقه ای

تجزیه و تحلیل پارک ملی یا گستره مورد مطالعه

❖ این بخش پایه و اساس طرح را فراهم میکند

❖ این بخش اطلاعات زیاد را برای درک و توجیه طرح فراهم میکند.

۱: موقعیت: در این بخش موقعیت جغرافیایی منطقه، همراه با نقشه موقعیت، طول و عرض جغرافیایی، اهداف توریسم و سیستم حمل و نقل در منطقه گنجانده میشود.

۲: وضعیت قانونی: تهیه تاریخچه ی پارک ملی، که مشتمل بر کلیه اقداماتیست که باعث تغییر مرزها و دگرگونی وضعیت اراضی و هرآنچه به کاربریهای خاص زمین نظیر بهره برداری از معدن، جنگل، چرای دام و... ارتباط پیدا میکند ضروری بوده و نمونه هایی از مقررات و قوانین مربوطه نیز ضمیمه گردد.

تجزیه و تحلیل پارک ملی یا گستره مورد مطالعه

۳: منابع: بررسی منابع طبیعی و فرهنگی گستره مورد مطالعه.

۱-۳: منابع بیوفیزیکی: زمین شناسی، زمین و خاک، اقلیم (درجه حرارت، بارندگی، باد و تابش آفتاب)، آب، گیاهان، جانوران، ژنتیک و جنبه اکوژیک، وضعیتهای ویژه و تاریخچه آتش سوزی در منطقه

۲-۳: منابع فرهنگی:

باستان شناسی، منابع تاریخی، فرهنگ معاصر

تجزیه و تحلیل پارک ملی یا گستره مورد مطالعه

• ۴- عوامل اقتصادی - اجتماعی

- ✓ کاربری زمین در شرایط کنونی
- ✓ منابع مورد استفاده بازدید کنندگان
- ✓ تجزیه و تحلیل بازدید کنندگان

تجزیه و تحلیل پارک ملی یا گستره مورد مطالعه

۵- شرح و بیان اهمیت:

- ❖ بررسی ارزشهای منطقه مورد مطالعه
- ❖ مهمترین بخش کار بحساب می آید زیرا برای طرح مدیریت مرجع، راهنما و چارچوب کار محسوب می شود.
- ❖ اطلاعات این بخش باید تخریصی از کلیه اطلاعات مناسب باشد تا بتواند احداث پارک ملی یا سایر مناطق تحت مدیریت را که در بخشهای بعدی پیشنهاد میشود، بطور قابل دفاعی توجیه کند.

تجزیه و تحلیل پارک ملی یا گستره مورد مطالعه

• ۶-مدیریت و توسعه:

۳بخش اول طرح مدیریت به شرایط موجود در پارک اختصاص دارد.
پاسخگویی به پرسشهایی مانند:

➤ منابع کجاستند؟

➤ اهمیت منابع چیست؟

➤ مسائل و مشکلات طبیعی و انسان ساخت کدامند؟

➤ چه کسانی در حال حاضر یا در آینده از پارک استفاده میکنند؟

تجزیه و تحلیل پارک ملی یا گستره مورد مطالعه

۱-۶: اهداف مدیریت:

در ارتباط با اهداف هردو جنبه مصالح اجتماعی و زیست محیطی در نظر گرفته شود.

در تنظیم اهداف موقعیت منطقه مورد مطالعه از نظر طبقه بندی و نوع مدیریت (IUCN) تعیین شود.

هریک از طبقات از نظر مدیریت دارای الویتهای متفاوتی هستند.

طرح پرسشهایی مانند زیر در تعیین و تنظیم اهداف زیر موثر خواهند بود:

۱- منابع عمده منطقه مورد مطالعه کدامند؟

۲- آیا تفرج هدف عمده منطقه است؟

و...

تجزیه و تحلیل پارک ملی یا گستره مورد مطالعه

۲-۶: شمای کلی مدیریت:

نقشه اولیه طرح با توجه به اهداف منعکس میشود

نقشه اولیه طرح بعنوان نخستین بیان ترسیمی اهداف و خواسته های مورد نظر برای استفاده و توسعه اراضی تلقی میگردد.

در مراحل بعد جزئیات به نقشه اضافه میگردد.

تجزیه و تحلیل پارک ملی یا گستره مورد مطالعه

• ۳-۶: مرزها:

برای تعیین مرز باید به پرسشهای زیر پاسخ داد:

س: آیا مرز مورد نظر با اهداف مدیریت سازگاری دارند؟

ج: برای منابع با اهمیتی نظیر اکوسیستم آبی و خشکی، کرانه ساحلی، مسیر مهاجرت حیات وحش و... در نظر گرفته شود.

در صورتی که برای اهداف حفاظت، وسعت کافی در نظر گرفته شود، نه تنها زمینه های حفاظت از منابع فرهنگی بلکه کلیه متعلقات آن نیز باید فراهم باشد.

اهمیت چشم اندازهای مشرف به مناطق حفاظت شده کمتر از چشم اندازهای درونی نیست.

تجزیه و تحلیل پارک ملی یا گستره مورد مطالعه

۳-۶: مرزها:

س: آیا میتوان مرزها را بسادگی تعیین و شناسایی کرد؟

ج: زمانی که بازدیدکنندگان، نیروی انسانی پارک و صاحبان اراضی بتوانند تشخیص بدهند که چه موقع در داخل پارک و چه هنگام خارج از مرز هستند، مدیریت پارک ساده تر خواهد بود.

س: آیا به حفاظت آبخیزها ارزش کافی داده شده است؟

ج: در صورت امکان از انتخاب رودخانه ها بعنوان مرز خودداری شود. باید مرزی در نظر گرفته شود که بتواند بخاطر حفظ ارزشهای پارک آبخیز را تضمین نمایند

سایر نکات در مورد مرزها:

باید به قابلیت و امکان ناسازگاری کاربریهای زمین در اطراف پارک توجه کرد. این موضوع در ارتباط با اراضی توسعه یافته و مدخل ورودی پارک بسیار بااهمیت است.

همچنین کلیه نیازهای احتمالی مانند راههای دستیابی و نقاط قابل دسترس ضروری برای استفاده کنندگان برای توسعه آتی باید در نظر گرفته شود.

در صورتی که اراضی تحت مالکیت خصوصی باشد باید خطوط مرزی بصورتی باشد تا کمترین خسارت به اراضی مربوط به پارک وارد شود.

سایر نکات در مورد مرزها:

- بدلیل افزایش رقابت برای استفاده از زمین، شناسایی تمام اراضی برای مدیریت پارک ملی ضروری است، این تجزیه و تحلیلها شامل موارد زیر است:
 - ❖ اهمیت اراضی موردنظر در محدوده پارک
 - ❖ استفاده کنونی از زمین و مالکیت آن
 - ❖ قابلیتها و محدودیتهای زمین که در حال حاضر مورد استفاده قرار دارد
 - ❖ اثرات زیست محیطی توسعه فیزیکی پارک پیشنهادی
 - ❖ ظرفیت منطقه از جنبه های فیزیکی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی برای انتخاب گزینه های ممکن
- مرزهای پیشنهادی یا تغییر در مرزها باید جداگانه پیوست ارائه شوند، مرزها باید در متن اصلی طرح کاملاً حل و فصل شده و قابل توجیه باشند.
- تهیه نقشه ای که مرزهای قدیمی را نشان میدهد ضروریست
- مقایسه مرزهای جدید و قدیم، مزیت مرز جدید را نشان میدهد.

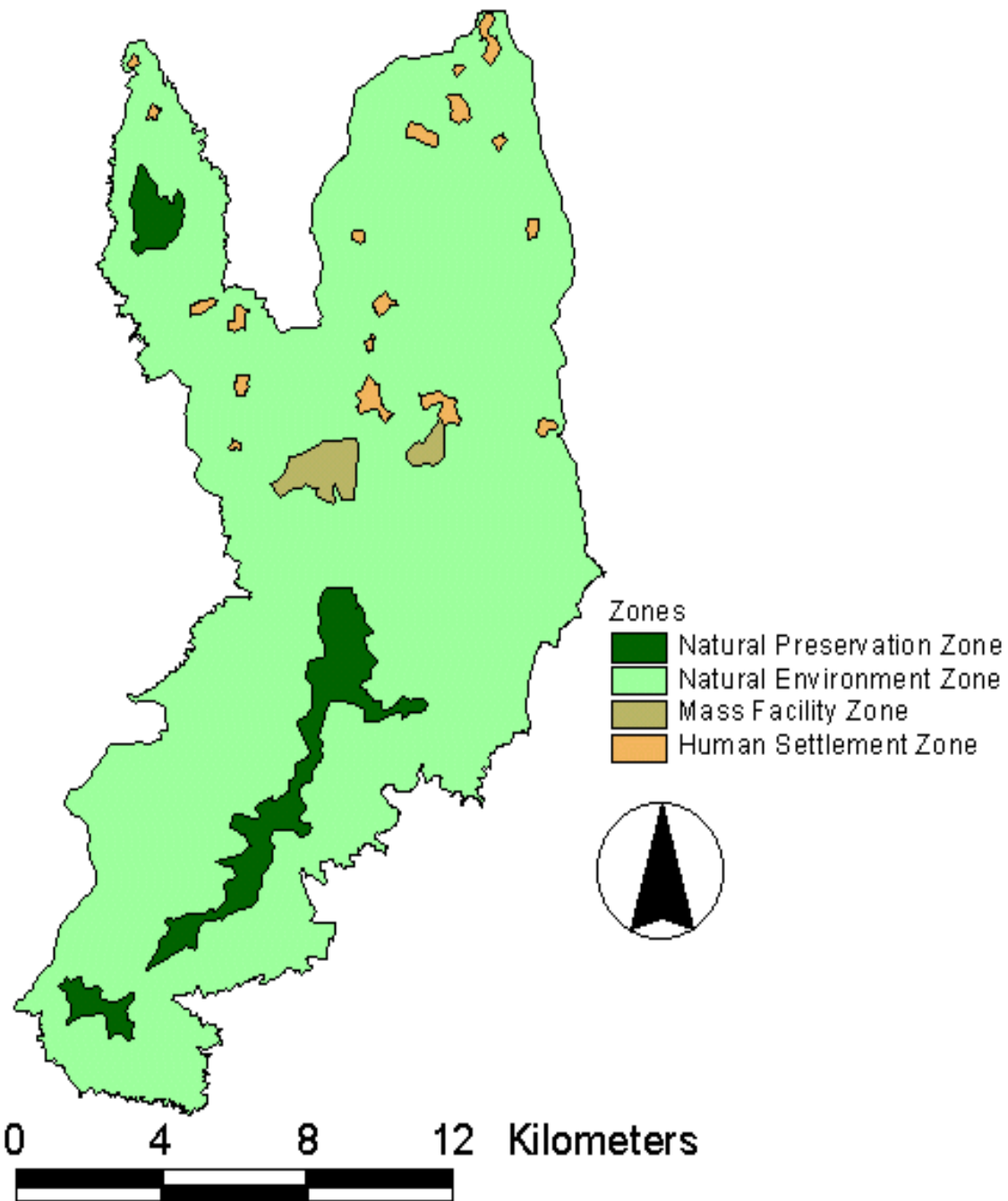
به نام مهر باخترین

امروز نخستین روز از آینده توست برخیز و موفقیت را بسوی خود جذب کن

جلسه هفتم

برنامه هایی که در ارتباط با زون (۳) باید پیاده نمود

- پیش بینی مرزبندی زون با علامت حصارکشی، سنگ چینی، تپه سازی، رنگ زدن و نصب تابلو(بسته به موقعیت)
- پیش بینی جاده های دوطرفه(پیاده روها و مالروها در داخل زون)
- جانمایی راهها روی نقشه
- پیش بینی اصطبل، سکوی ماهیگیری، سرویس بهداشتی و جانمایی روی نقشه و طراحی روی نقشه
- پیش بینی تابلو هشداردهنده ، تفسیری و اطلاع رسانی و جانمایی روی نقشه
- طراحی و مهندسی راهها
- طراحی تابلوها
- پیش بینی آتش برها و جانمایی آن روی نقشه
- تعیین دستورالعمل تفسیر برای راهنمای زون گسترده
- ✓ زمانبندی توسعه و تهیه جدول الویت بندی توسعه در دوره اول
- ✓ برآورد هزینه اجرایی توسعه در هر سال

زون (۴)

- Intensive use zone زون استفاده متمرکز
- Access zone زون قابل دسترس
- Development zone توسعه فیزیکی

خصوصیات این زون:

- ❖ شامل حداکثر توسعه و بیشترین تعداد ساخته ها
- ❖ ۵-۱۰٪ سطح پارکها و مناطق را در بر میگیرد
- ❖ احداث جاده ۲ طرفه، مرکز بازدیدکنندگان، بوفه آذوقه، رستوران، محل اقامت شبانه، فعالیتهای و سازهها

برنامه هایی که در ارتباط با زون (۴) باید پیاده نمود

- نقشه برداری تفصیلی زون
- تهیه نقشه شیب
- تهیه نقشه تپ خاک
- تهیه نقشه هیدرولوژی
- تهیه نقشه رستنی ها

در این مرحله به توانمندی خاک، شیب، آب و... میتوان پی برد

❖ توانمندی سیمای سرزمین در مقیاس نقشه **Landscape**

❖ تجزیه و تحلیل و جمع بندی برای تهیه نقشه توسعه زون

❖ گردآوری اطلاعات مربوط به نیازهای مردم (...)

❖ تهیه و توزیع برنامه تفرجی برای زون در دوره اول برمبنای نظرخواهی مردم

برنامه هایی که در ارتباط با زون (۴) باید پیاده نمود

- تجزیه و تحلیل برنامه تفرجی زون
- تهیه طرح هادی (Master Plan)(...)
- تهیه نقشه ایستگاههای مختلف پژوهشی-تفرجی و سایر جزئیات
- تهیه نقشه فضای سبز(...)
- تهیه نقشه ساختمانی
- برآورد ظرفیت برد زیستی(...)
- تعیین و تدوین برنامه بازدید تفرج کنندگان
- پیش بینی مرز بندی زون با تمام روشهای ذکر شده در سایر موارد
- زمانبندی توسعه و تهیه جدول الویت بندی توسعه در دوره اول
- برآورد هزینه اجرایی در هر سال و در دوره اول

زون (۵)

- Cultural Z: زون فرهنگی
- Historical Z: زون تاریخی
- Archeological Z: زون باستانی
- Cultural- historical Z: زون تاریخی - فرهنگی

زون (۵)

- ❖ نحوه نامگذاری این زون برمیگردد به باور و اعتقادات مردم
- ❖ ممکن است در خیلی از پارکها این زون وجود نداشته باشد
- ❖ این زون اختصاص به آثار فرهنگی، باستانی، تاریخی، ملی و یا مذهبی دارد که می تواند ارزش جهانی داشته باشد
- ❖ توسعه در این زون محدود به زمانست که از نظر حفاظت، ترمیم و احیای ارزشهای فرهنگی ضرورت یابد

زون (۵)

- ✓ چنانچه این زون در مجاورت نواحی طبیعی باشد، مطلوبیت و ارزش آن بیشتر است
- ✓ برنامه های توسعه این زون از آنجا که امکان گردهمایی مردم وجود دارد همانند زون ۴ برنامه ریزی شده است.
- ✓ برنامه ریزی با تهیه نقشه توسعه پذیری و برنامه های مورد نیاز مردم برای توسعه آغاز می شود.
- ✓ برخی زونهای فرهنگی نیازمند مرمت و ترمیم اند که بسته به مورد می توان از متخصصین عمران و معماری کمک گرفت.

زون (۶)

زون احیاء و بازسازی: Recovery Z

- به مناطقی گویند که چهره طبیعت دگرگون شده و نیازمند بررسی است
- اگر خود زون نیاز به بازسازی داشت یا به حال خودش رها میشود تا احیا گردد و یا با دخالت انسان روند احیاء صورت می پذیرد.

برنامه هایی که در ارتباط با زون (۶) باید پیاده نمود

- پیش بینی مرزبندی زون
- جانمایی پاسگاهها در داخل زون
- تهیه و تدوین برنامه بازسازی شامل رویشگاهها
- تابلوهای هشداردهنده و جانمایی آنها
- طراحی و مهندسی تابلوها
- طراحی برج دیده بانی، پاسگاه محیط بانی، تیمارگاه، آبشخور و انبارها
- پیش بینی جاده های (پیاده روها و مالروها در داخل زون)
- پیش بینی آتش برها و جانمایی آن روی نقشه
- جانمایی راهها بر روی نقشه
- زمانبندی توسعه و تهیه جدول الویت بندی توسعه در دوره اول
- برآورد هزینه اجرایی توسعه در هر سال

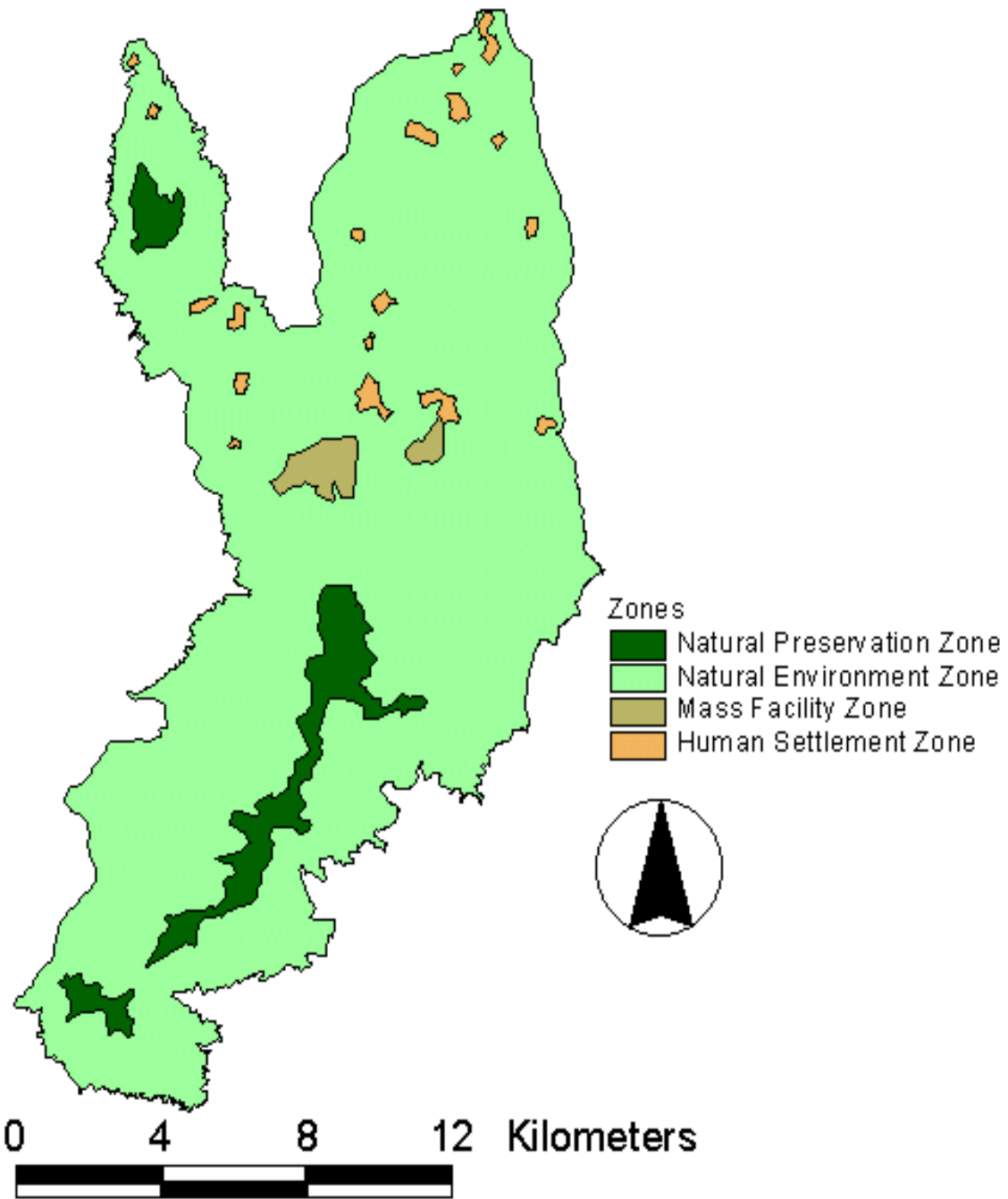
به نام مهربانترین

امروز نخستین روز از آینده توست برخیز و
موفقیت را بسوی خود جذب کن

جلسه هفتم

برنامه هایی که در ارتباط با زون (۳) باید پیاده نمود

- پیش بینی مرزبندی زون با علامت حصارکشی، سنگ چینی، تپه سازی، رنگ زدن و نصب تابلو (بسته به موقعیت)
- پیش بینی جاده های دوطرفه (پیاده روها و مالروها در داخل زون)
- جانمایی راهها روی نقشه
- پیش بینی اصطبل، سکوی ماهیگیری، سرویس بهداشتی و جانمایی روی نقشه و طراحی روی نقشه
- پیش بینی تابلو هشداردهنده، تفسیری و اطلاع رسانی و جانمایی روی نقشه
- طراحی و مهندسی راهها
- طراحی تابلوها
- پیش بینی آتش برها و جانمایی آن روی نقشه
- تعیین دستورالعمل تفسیر برای راهنمای زون گسترده
- ✓ زمانبندی توسعه و تهیه جدول الویت بندی توسعه در دوره اول
- ✓ برآورد هزینه اجرایی توسعه در هر سال

زون (۴)

- Intensive use zone زون استفاده متمرکز
- Access zone زون قابل دسترس
- Development zone توسعه فیزیکی

خصوصیات این زون:

- ❖ شامل حداکثر توسعه و بیشترین تعداد ساخته ها
- ❖ ۵-۱۰٪ سطح پارکها و مناطق را در بر میگیرد
- ❖ احداث جاده ۲ طرفه، مرکز بازدیدکنندگان، بوفه آذوقه، رستوران، محل اقامت شبانه، فعالیتهای و سازهها

برنامه هایی که در ارتباط با زون (۴) باید پیاده نمود

- نقشه برداری تفصیلی زون
- تهیه نقشه شیب
- تهیه نقشه تیپ خاک
- تهیه نقشه هیدرولوژی
- تهیه نقشه رستنی ها

در این مرحله به توانمندی خاک، شیب، آب و... میتوان پی برد

❖ توانمندی سیمای سرزمین در مقیاس نقشه **Landscape**

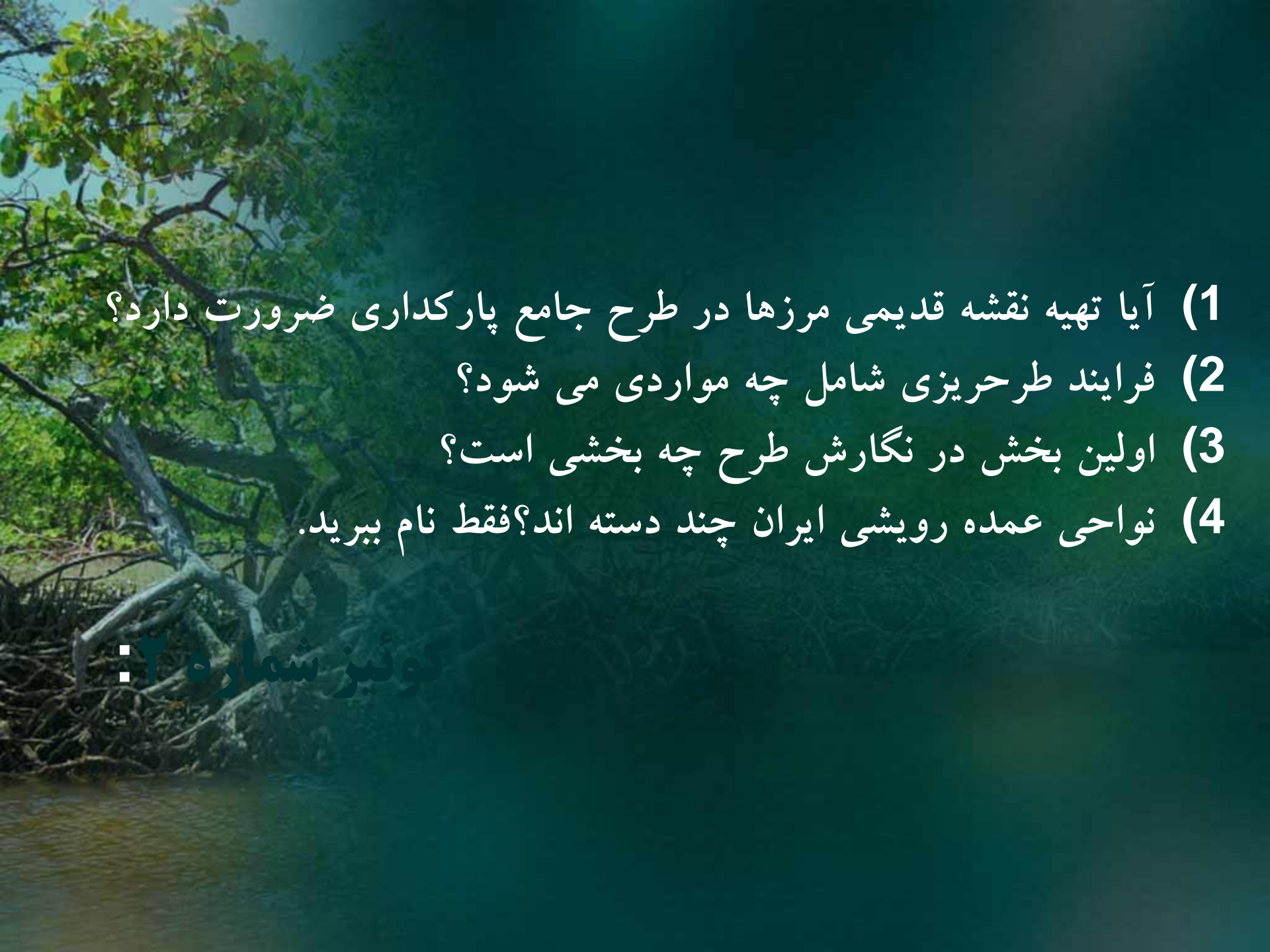
❖ تجزیه و تحلیل و جمع بندی برای تهیه نقشه توسعه زون

❖ گردآوری اطلاعات مربوط به نیازهای مردم (...)

❖ تهیه و توزیع برنامه تفرجی برای زون در دوره اول برمبنای نظرخواهی مردم

برنامه هایی که در ارتباط با زون (۴) باید پیاده نمود

- تجزیه و تحلیل برنامه تفرجی زون
- تهیه طرح هادی (Master Plan)(...)
- تهیه نقشه ایستگاههای مختلف پژوهشی-تفرجی و سایر جزئیات
- تهیه نقشه فضای سبز(...)
- تهیه نقشه ساختمانی
- برآورد ظرفیت برد زیستی(...)
- تعیین و تدوین برنامه بازدید تفرج کنندگان
- پیش بینی مرز بندی زون با تمام روشهای ذکر شده در سایر موارد
- زمانبندی توسعه و تهیه جدول الویت بندی توسعه در دوره اول
- برآورد هزینه اجرایی در هر سال و در دوره اول

-
- (1) آیا تهیه نقشه قدیمی مرزها در طرح جامع پارکداری ضرورت دارد؟
 - (2) فرایند طرحریزی شامل چه مواردی می شود؟
 - (3) اولین بخش در نگارش طرح چه بخشی است؟
 - (4) نواحی عمده رویشی ایران چند دسته اند؟ فقط نام ببرید.

❑ **نوئیز شماره ۲:**

کوئیز شماره ۲

- (1) آیا تهیه نقشه قدیمی مرزها در طرح جامع پارکداری ضرورت دارد؟
- (2) فرایند طرحریزی شامل چه مواردی می شود؟
- (3) اولین بخش در نگارش طرح چه بخشی است؟
- (4) نواحی عمده رویشی ایران چند دسته اند؟ فقط نام ببرید.

زیستگاه آزولا

- آزولا در رودخانه‌های کم‌شیب و آب پشت سدها و در منابع آبی که راکد هستند، به راحتی رشد می‌کند. تولید روزانه آن در حدود ۲ تن می‌باشد. آزولا با روش‌های ساده تکثیر و برداشت می‌شود.

ساختار آزولا

- این گیاه دارای ریشه های چند میلیمتری است که در سطح آب و مناطق مرطوب به طور سریع رشد می کند و جوانه ها بر روی گیاهان قدیمی تر می روید و با پوساندن گیاهان زیرین از آنها به عنوان منبع غذایی استفاده می کند

حرکت آزولا برای تکثیر رویشی

توجه به سمی بودن آزولا

- به علت جذب عناصر سنگین این گیاه سمی بوده و تحقیقات نشان داده بسیاری از گونه ها به خوردن آن حساسیت نشان داده و تلفات زیادی به بار آمده است.

معضلات در تالاب انزلی

- این گیاه با ضخامتی حدود ۱۰ سانتی متر مانع رسیدن نور خورشید به زیر آب می شود و عدم انجام فعل و انفعالات شیمیایی توسط فیتوپلانکتونها در عمق آب

- مستور شدن سطح تالاب اکسیژن کافی به آبریان نمی رسد

- اکثر گیاهان بومی این زیستگاه جهانی به دلیل خفگی نابود شده و نفس زندگی این اکوسیستم

زون (۵)

- Cultural Z: زون فرهنگی
- Historical Z: زون تاریخی
- Archeological Z: زون باستانی
- Cultural- historical Z: زون تاریخی - فرهنگی

زون (۵)

- ❖ نحوه نامگذاری این زون برمیگردد به باور و اعتقادات مردم
- ❖ ممکن است در خیلی از پارکها این زون وجود نداشته باشد
- ❖ این زون اختصاص به آثار فرهنگی، باستانی، تاریخی، ملی و یا مذهبی دارد که می تواند ارزش جهانی داشته باشد
- ❖ توسعه در این زون محدود به زمانست که از نظر حفاظت، ترمیم و احیای ارزشهای فرهنگی ضرورت یابد

زون (۵)

- ✓ چنانچه این زون در مجاورت نواحی طبیعی باشد، مطلوبیت و ارزش آن بیشتر است
- ✓ برنامه های توسعه این زون از آنجا که امکان گردهمایی مردم وجود دارد همانند زون ۴ برنامه ریزی شده است.
- ✓ برنامه ریزی با تهیه نقشه توسعه پذیری و برنامه های مورد نیاز مردم برای توسعه آغاز می شود.
- ✓ برخی زونهای فرهنگی نیازمند مرمت و ترمیم اند که بسته به مورد می توان از متخصصین عمران و معماری کمک گرفت.

زون (۶)

زون احیاء و بازسازی: Recovery Z

- به مناطقی گویند که چهره طبیعت دگرگون شده و نیازمند بررسی است
- اگر خود زون نیاز به بازسازی داشت یا به حال خودش رها میشود تا احیا گردد و یا با دخالت انسان روند احیاء صورت می پذیرد.

برنامه هایی که در ارتباط با زون (۶) باید پیاده نمود

- پیش بینی مرزبندی زون
- جانمایی پاسگاهها در داخل زون
- تهیه و تدوین برنامه بازسازی شامل رویشگاهها
- تابلوهای هشداردهنده و جانمایی آنها
- طراحی و مهندسی تابلوها
- طراحی برج دیده بانی، پاسگاه محیط بانی، تیمارگاه، آبشخور و انبارها
- پیش بینی جاده های (پیاده روها و مالروها در داخل زون)
- پیش بینی آتش برها و جانمایی آن روی نقشه
- جانمایی راهها بر روی نقشه
- زمانبندی توسعه و تهیه جدول الویت بندی توسعه در دوره اول
- برآورد هزینه اجرایی توسعه در هر سال

به نام مهربانترین

پارکداری
(جلسه نهم)

بیشتر انسانها، زمانی تا امید
میشوند که چیزی به موفقیت
آنها باقی نمانده ...

زون ۷

زون استفاده ویژه: Special Z / زون اداری: Administrative Z

خانه مامورها در داخل این زونهاست

مجموعه ساختمانهای اداری، انبار، تعمیرگاه، ساختمان مسکونی در اینجا وجود دارد.

این زون صرفاً برای متمرکز نمودن تسهیلات و نیازهای خدماتی مدیریت منطقه مثل خانه سازی برای نیروی انسانی، نگهداری و انبار تجهیزات، طرحهای تامین آب و برق، ساختمان اداری و پارکینگها در نظر گرفته شده است.

تجهیزات این زون را باید تا حد امکان دور از بازدید کنندگان قرار داد.

برنامه های توسعه این زون: از آنجا که فعالیتها در این زون منجر به ساخت و ساز میشود همانند زون ۴ یعنی برنامه ریزی با تهیه نقشه توسعه پذیری و مدیریت برای توسعه در آن منطقه آغاز میشود

زون ۸

زون سپر: Buffer Z

منطقه سپر در واقع محافظ بین زون حفاظت شده و زونهایی که اختصاص به استفاده انسانی دارد ایجاد میشود.

برنامه های که در این زون می شود پیاده نمود دقیقا عین زون ۶ خواهد بود.
نکته مهم:

زون سپر در اغلب موارد یک زون ضربه گیر است که بین دو زون آسیب پذیر و مقاوم (کمتر آسیب پذیر) قرار میگیرد. مثلا مواردی که در احداث جاده در بین زونهای آسیب پذیر مقاوم صورت میگیرد

زون ۹

زون بینابینی: Transitional Z

این زون معمولاً بعد از زون سپر قرار میگیرد و در آن حفاظت، حمایت و استفاده های آموزشی و پژوهشی و حتی استفاده های معمول از سرزمین در آن به اجرا در می آید. در این زون جلوه های حفاظتی طبیعی و انسانی نیز وجود دارد.

زون ۱۰

زون پژوهش - آموزش و تربیت: Research, Educating, Training Z

این زون اختصاصاً برای امور پژوهشی، تربیت و آموزشی در نظر گرفته شده است این بخش ممکن است خصوصیات زونهای ۱-۶ را داشته باشد.

زون ۱۱

- **زون سایر استفاده ها: Land use Z**
- این زون مخصوص ایران طراحی شده است
- انواع استفاده های مرسوم از سرزمین در آن قرار دارد

سایر نکات در مورد زون بندی

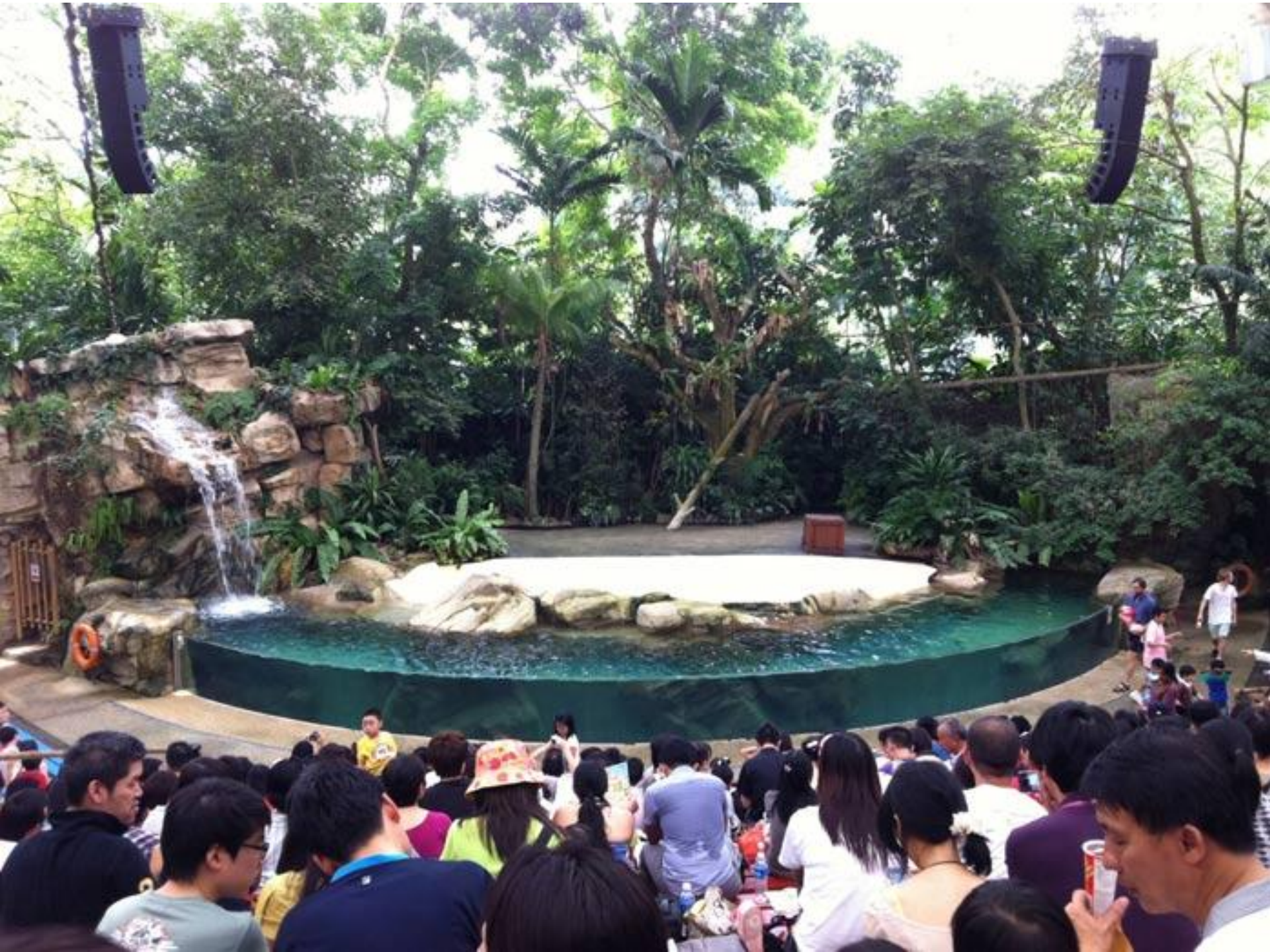
بجز پارک ملی بقیه مناطق حفاظت شده کشور باید به زون ۱۱ همساز شود. برای جلوگیری از اثرات این زون بر زون ۲ و ۱ در مناطق حفاظت شده کشور بویژه در پناهگاه حیات وحش و مناطق حفاظت شده تدابیر زیر در نظر گرفته می شود:

- ۱) ایجاد زون سپر ضربه گیر (۸) بین زون حفاظت ۲ و زون سایر استفاده ها
- ۲) کنترل فعالیتها در زون ۱۱ و ضابطه مند نمودن فعالیتها در منطقه مطابق با ظرفیت برد.
- ۳) ارزیابی پیامدهای زیست محیطی فعالیتها و ارائه پیشنهادات جبرانی برای کاهش فشار بر زون
- ۴) اعمال ممنوعیتهای بازدارنده موقتی و دائمی
- ۵) پایش فعالیتها برای کاهش تدریجی پیامدهای فعالیت زون ۱۱
- ۶) اعمال قوانین و مقررات
- ۷) تنظیم توافق نامه به دستگاهها و ارگانهای مختلف بهره بردار

SINGAPORE ZOO

Singapore Zoo

白老虎 ホワイトタイガー

Australian Outback

オーストラリアのアウトバック

Pygmy Hipbo

矮河馬 コビトカハ

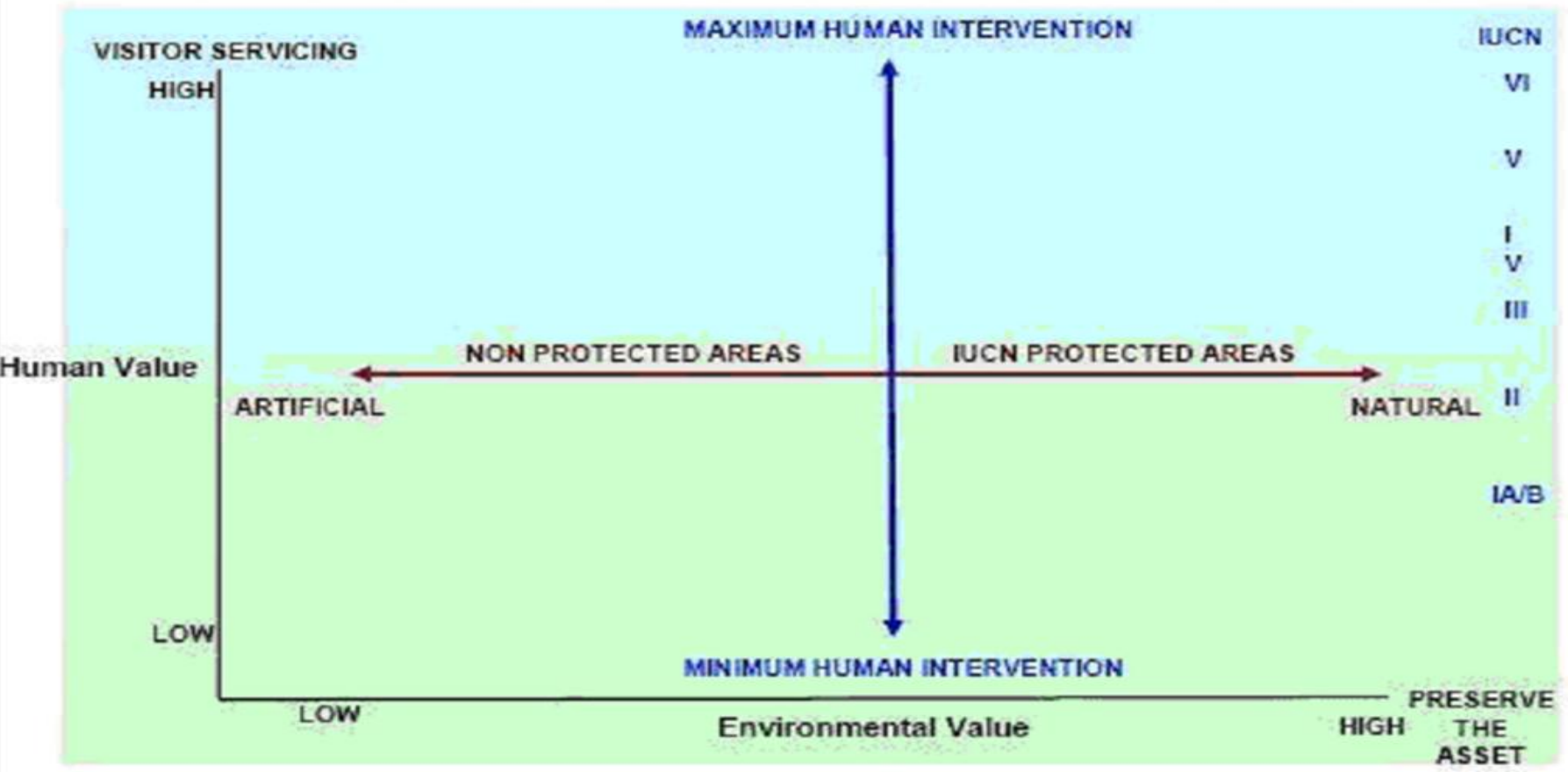
Babirusa

鹿猪 バビルーサ

نام منطقه	نوع زونهای ممکن	حداقل زون
پارک ملی	۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷	۱ یا ۲، ۳، ۴
پارک جنگلی طبیعی	۱، ۱، ۷، ۶، ۴، ۳، ۲	۱، ۱، ۴، ۳، ۲
آثار طبیعی ملی	۱، ۱، ۵، ۲، ۱	۱، ۱
ذخیره گاه جنگلی	۱، ۲، ۱، ۱	۱
پناهگاه حیات وحش	۱، ۱، ۸، ۷، ۶، ۲	۲، ۱، ۱
منطقه حفاظت شده	۱، ۱، ۸، ۷، ۶، ۲	۲، ۱، ۱
پارک جنگلی دست کاشت	۱، ۱، ۴، ۳، ۲	۳، ۴
پارک طبیعت	۱، ۱، ۴، ۳، ۲	۳، ۱، ۱
پارک پردیسان	۱، ۱، ۱۰، ۴، ۳	۱۰، ۱، ۱
ذخیره گاه زیستکره	۱، ۱، ۱۰، ۹، ۸، ۷، ۶، ۵، ۲، ۱	۱، ۱، ۱۰، ۸، ۲، ۱
میراثهای جهانی:	۱، ۱، ۱۰، ۵	۵، ۱۰
میراثهای فرهنگی	۱، ۱، ۱۰، ۵، ۲، ۱	۱، ۲

نمودار زیر را بسط دهید:

PARK MANAGEMENT FRAMEWORK

تعریف زونها بطور خلاصه:

زون ۱: ورود به این منطقه ممنوع بوده و هیچگونه استفاده مصرفی از آن به عمل نمی آید. این زون مرکز نظارت پیوسته است.

زون ۲: ورود به این منطقه با احتیاط و برنامه قبلی انجام میگیرد و راههای دسترسی به آن محدود به جاده های یکطرفه ساده و مالرو است.

زون ۳: در این زون انواع تفرج گسترده انجام میگیرد و دسترسی به آن با ایجاد پیاده روها و جاده های ۲ طرفه مجاز است.

زون ۴: این منطقه کانون توسعه پارک محسوب میشود. نیازهای تفرج متمرکز به وسیله انواع امکانات و تاسیسات برآورده میشود.

زون ۵: این منطقه در صورت وجود آثار فرهنگی در پارک ایجاد میشود و نحوه دسترسی به آن مانند منطقه ۴ است.

زون ۶: این منطقه جهت بازسازی بیولوژیکی در نظر گرفته شده و تا حذف گونه های غیر بومی و بازیلی گونه های بومی در طرح پارک گنجانده می شود.

زون ۷: منطقه محدودی است که برای ایجاد کلیه تسهیلات و امکانات مدیریت پارک (دفاتر اداری، منازل مسکونی و...) مورد استفاده قرار میگیرد.

زون ۸: منطقه سپر در واقع محافظ بین زون حفاظت شده و زونهایی که اختصاص به استفاده انسانی دارد ایجاد میشود.

زون ۹: این زون معمولاً بعد از زون سپر قرار میگیرد و در آن حفاظت، حمایت و استفاده های آموزشی و پژوهشی و حتی استفاده های معمول از سرزمین در آن به اجرا در می آید.

زون ۱۰: این زون اختصاصاً برای امور پژوهشی، تربیت و آموزشی در نظر گرفته شده است

نکات مهم

- ✓ سطوح اختصاص یافته برای زون ۴، ۶، ۷ نباید از ۱۵٪ تا ۲۰٪ کل پارک تجاوز نماید.
- ✓ منطقه ۴ نمی تواند از ۵٪ کل پارک بیشتر باشد.
- ✓ در پارک ملی وسعت مناطق ۳ و ۴ بیش از ۱۰٪ کل مساحت نمیشود ولی در پارک جنگلی تا ۶۰٪ هم میتواند باشد.
- ✓ در پارک ملی ۸۵٪ اراضی بمنظور حفاظت و ۱۰٪ تفرج بحساب می آید.
- ✓ بر طبق نظر دیاموند ۱۹۷۵: بهترین شکل برای پارک است زیرا در این صورت نسبت محیط به سطح کاهش یافته در نتیجه منطقه تاثیر کمتری از محیط اطراف خود میگیرد.

دستور العمل کنگره جهانی پارکها (کاراکاس ۱۹۹۲)

□ حداقل ۱۰٪ از مساحت هر کشور باید به مناطق حفاظت شده اختصاص داده شود.

□ در ایران مجموع مساحت مناطق حفاظت شده حدود ۵٪ است.

زونهای ممکن برای ذخیره گاه زیستکره

منطقه کاملاً حفاظت شده که هسته طبیعی (Core zone) ذخیره گاه را تشکیل می دهد.

ناحیه ضربه گیر پیرامونی (Buffer zone) که اجازه تحقیقات کنترل شده و برخی استفاده های دیگر در آن مجاز است.

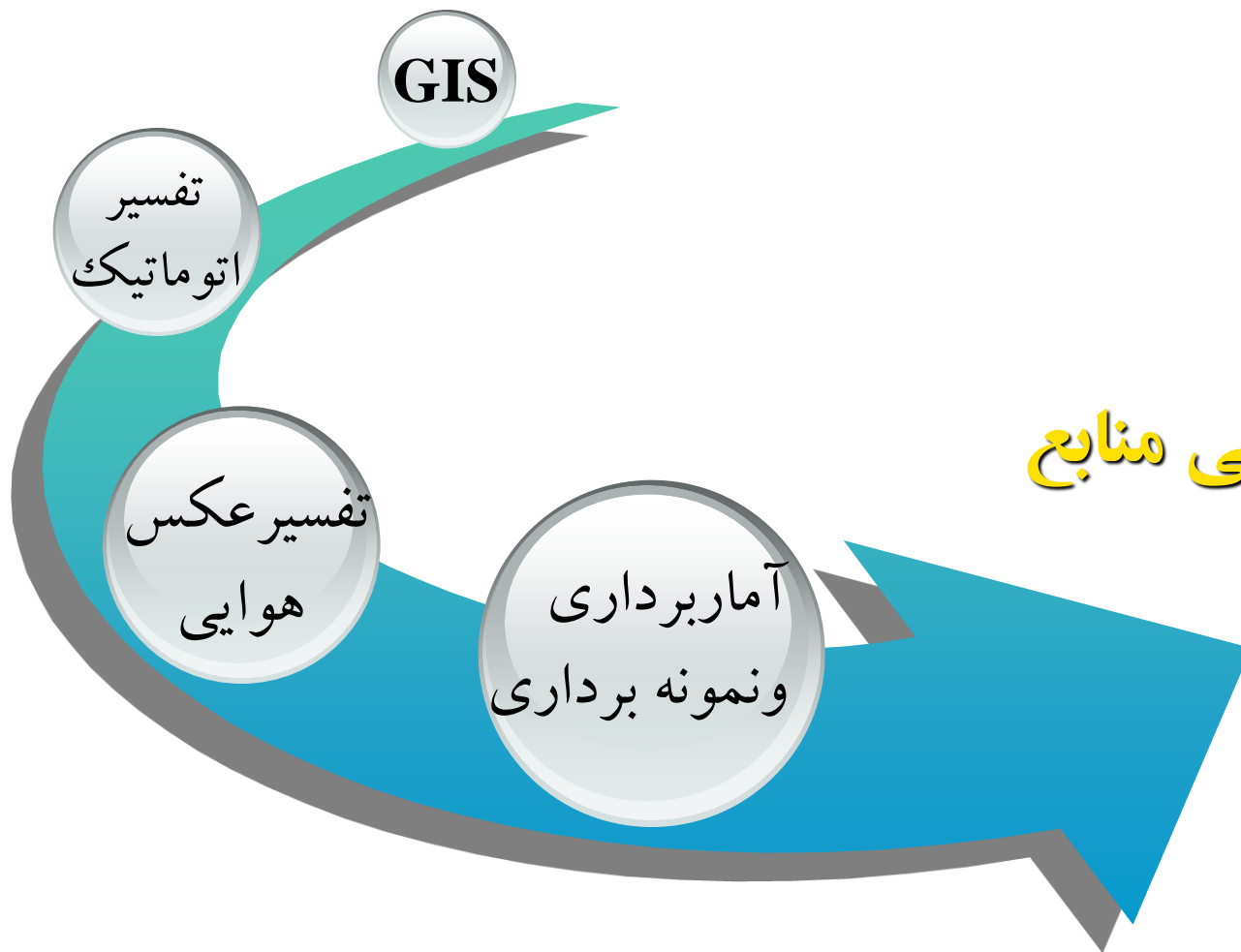
ناحیه بینابینی (Transition zone) که دور ناحیه ضربه گیر پیرامونی کشیده شده است و در آن استفاده سنتی از زمین انجام می گیرد.

منابع اکولوژیکی

پایدار: تغییر آنها در طول زمان بسیار کند است مگر در اثر عوامل طبیعی مانند آتشفشان

ناپایدار: منابعی که در اثر گذر زمان تغییر می کنند مانند: اقلیم، آب، جانوران و...

شناسایی منابع اکولوژیکی

روشهای شناسایی منابع

ارزیابی توان اکولوژیکی و زیستمحیطی

هدف از شناسایی منابع اکولوژیکی و نقشه سازی منابع: دستیابی به اطلاعاتی است که بتواند توانمندیها و ناتوانیهای موجود و بالقوه مناطق مشخص نماید.

بدیهی است که درجه مطلوبیت یک کاربری در مرحله ارزیابی توان اکولوژیکی به منزله مطلوبیت واقعی آن نیست زیرا این توانمندیها بطور مجرد وجود ندارد بلکه تا حدی سایر عوامل محیطی مانند محدودیتهای و موانع اقتصادی موجود در جامعه بر آنها تاثیر گذار خواهند بود.

تکلیف

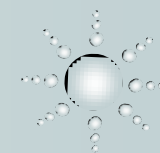
- اگر شما کارشناس سازمان محیط زیست باشید بنظر شما آیا مقایسه مرزبندی جدید و قدیم در طرح پارکداری صحیح است؟ (دلیل خود را ذکر کنید). بعد از انجام مرزبندی بنظر شما اهمیت چشم اندازهای مشرف به مناطق حفاظت شده کمتر از چشم اندازهای درونی خواهد بود؟ چرا؟

بنام مهربانترین

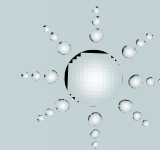
پارکداری
(جلسه نهم)

دستور العمل کنگره جهانی پارکها (کاراکاس ۱۹۹۲)

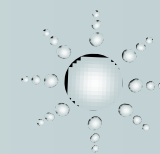

- حداقل ۱۰٪ از مساحت هر کشور باید به مناطق حفاظت شده اختصاص داده شود.
- در ایران مجموع مساحت مناطق حفاظت شده حدود ۵٪ است.

نکات مهم

- ❖ فرآیند زونبندی..... مرزبندی صورت میگیرد.
- ❖ تعداد و نوع زونها در یک منطقه برای حفاظت میتواند مشخص کننده عنوان کلی منطقه باشد.
- ❖ مدیریت و توسعه پارک مشتمل بر اهداف پارک ، مرزهای پارک، زونبندی و برنامه های هدایت پارک میباشد.
- ❖ زونبندی اساس پارکداریست: طبق راهنمای **FAO** بطور معمول در یک پارک ملی ۷ زون در نظر گرفته میشود.
- ❖ در طبقه بندی جدید **IUCN** پارکها و مناطق مشابه به ۶ طبقه تقسیم شدند.

مرز بندی

زون بندی در مناطق حفاظت شده

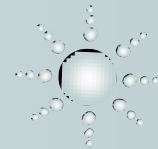
تهیه فرایند
نقشه سازی

آنالیزهای
مرتبط

ارزیابی توان
زیستمحیطی

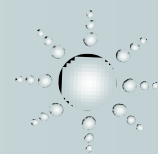
ارزیابی توان
اکولوژیکی

زونهای ممکن برای ذخیره گاه زیستکره

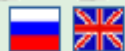

- ❖ ذخیره گاه زیستکره برای حل تعارض بین انسان و طبیعت و رفع نارسایی های اشکال حفاظت مرسوم در طبقه بندی IUCN از مدیریت مناطق پا به عرصه وجود گذاشتند.
- ❖ در این مناطق میتوان از دسته های کوچک مردم محلی برای فراهم آوردن الگوی سازش با محیط زیست کمک گرفت.
- ❖ **منطقه کاملاً حفاظت شده که هسته طبیعی (Core zone)** ذخیره گاه را تشکیل می دهد.
- ❖ **ناحیه ضربه گیر پیرامونی (Buffer zone)** که اجازه تحقیقات کنترل شده و برخی استفاده های دیگر در آن مجاز است.
- ❖ **ناحیه بینابینی (Transition zone)** که دور ناحیه ضربه گیر پیرامونی کشیده شده است و در آن استفاده سنتی از زمین انجام می گیرد.

تکلیف

❖ اگر شما کارشناس سازمان محیط زیست باشید بنظر شما آیا مقایسه مرزبندی جدید و قدیم در طرح پارکداری صحیح است؟ (دلیل خود را ذکر کنید). بعد از انجام مرزبندی بنظر شما اهمیت چشم اندازهای مشرف به مناطق حفاظت شده کمتر از چشم اندازهای درونی خواهد بود؟ چرا؟

Fauna

→ [Fish species](#) → [Amphibians](#)→ [Reptiles](#) → [Birds](#) → [Mammals](#)

Flora

→ [Vascular Plants](#)→ [Lichens](#) → [Mosses](#)→ [Hepaticae & Anthocerotae](#)

Fish species

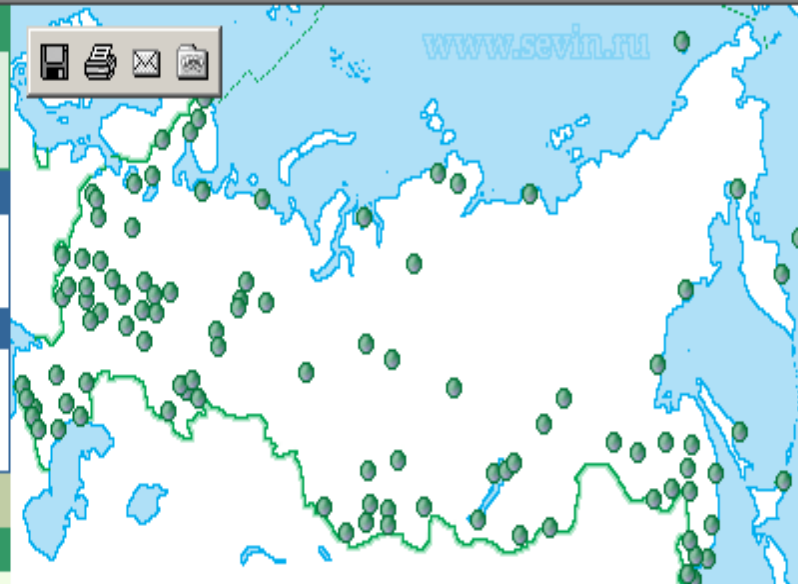
[1]	[2]	[3]
[4]	[5]	[6]

Class:Order:Family:Genus:Species

CEPHALASPIDOMORPHI (PETR

ELASMOBRANCHII

ACTINOPTERYGII

Nature Reserves

1. [Azas](#)
2. [Altaisky](#)
3. [Astrakhanskiy](#)
4. [Baikalo-Lenskiy](#)
5. [Baikalskiy](#)
6. [Barguzinskiy](#)
7. [Baseqi](#)
8. [Bastak](#)
9. [Bashkirskiy](#)
10. [Belooqor'e](#)

National Parks

1. [Alaniya](#)
2. [Alkhanay](#)
3. [Bashkiriya](#)
4. [Valdayskiy](#)
5. [Vodlozyorskiy](#)
6. [Zabaykal'skiy](#)
7. [Zyuratkul'](#)
8. [Kenezerskiy](#)
9. [Kurshskaya Kosa](#)
10. [Losinyy Ostrov](#)

Information Retrieval System for Fauna and Flora in Protected Natural Areas of the Russian Federation

**Petrosyan V.G., Reshetnikov U.S., Kuzmin S.L., Korneeva T.M., Nuhimovskaya U.D.,
Varshavskiy A.A., Pavlov A.V., Bessonov S.A., Dergunova N.N.**

Institute of Ecology and Evolution, RAS

Loskot V.M., Dorofeeva E.A., Sideleeva V.G.

Zoological Institute, RAS

Pavlinov I.Y., Vasilieva E.D., Orlova V.F.

Zoological Museum of the Moscow State University

FISH SPECIES

In the inland and territorial waters of the Russian Federation, there are more than 950 fish species. The precise number of species cannot be specified because of the general lack of information on marine species, some of which occasionally occur in Russian territorial waters. The total number of fish species, which has been found in the nature reserves, is 333, amounting to 35% of the entire Russian ichthyofauna. The fish species database was compiled relying on publications

■ Drawn: Fish species

Multi-language version of WEB – oriented Information Storage and Retrieval System (ISRS) on the fauna and flora of Nature Reserve's of Russia

Nature Reserves of Russia: View

Fauna

→ [Fish species](#) → [Amphibians](#)
→ [Reptiles](#) → [Birds](#) → [Mammals](#)

Flora

→ [Vascular Plants](#)
→ [Lichens](#) → [Mosses](#)
→ [Hepaticae & Anthocerotae](#)

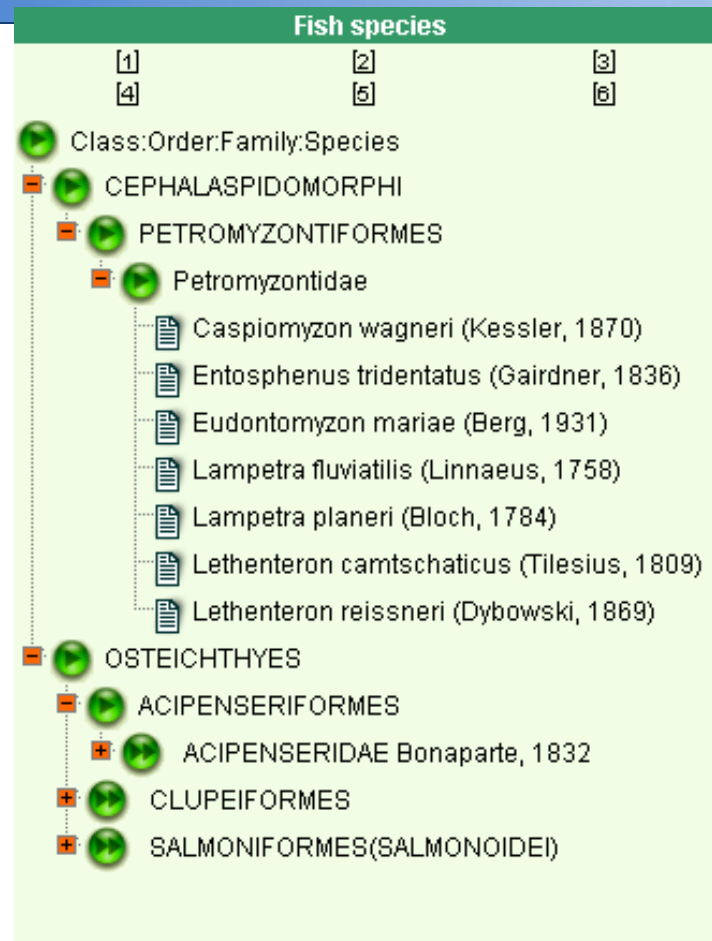
Fish species

[1]	[2]	[3]
[4]	[5]	[6]

 Class:Order:Family:Species
  CEPHALASPIDOMORPHI
  OSTEICHTHYES

Paging form of the big taxon presentation by the example of fish species

Multi-language version of WEB – oriented Information Storage and Retrieval System (ISRS) on the fauna and flora of Nature Reserve's of Russia

The tree like presentation of the list of fish species

Multi-language version of WEB – oriented Information Storage and Retrieval System (ISRS) on the fauna and flora of Nature Reserves of Russia

Nature Reserves of Russia: View

Fauna

→ Fish species → Amphibians
→ Reptiles → Birds → Mammals

Flora

→ Vascular Plants
→ Lichens → Mosses
→ Hepaticae & Anthocerotae

Query form for Mammals

Order: ARTIODACTYLA

Family: CERVIDAE Goldfuss, 1820

Genus: CAPREOLUS Gray, 1821

Species:

- Capreolus capreolus Linnaeus, 1758
- Capreolus pygargus Pallas, 1771

www.sevin.ru

Nature reserves of Russia

List of Nature Reserves in which the species was detected.

1. Azas	2. Altaiskiy
3. Bastak	4. Belogor'e
5. Nerusso-Desnianskoe-Polesie	6. Visimskiy
7. Voronezhskiy	8. Voroninskiy
9. Galichya Gora	10. Zeyskiy
11. Kavkazskiy	12. Kaluzhskie zaseki
13. Kandalakshskiy	14. Katunskiy
15. Kivach	16. Kostomukhskiy
17. Laplandskiy	18. Norskiy

[Synonyms](#)
 [References](#)
 [Additional data](#)
 [Sponsor](#)

Capreolus capreolus Linnaeus, 1758

This species was registered in 33 - Nature Reserve(s)

Accepted scientific name: *Capreolus capreolus* Linnaeus, 1758

Common name: Western Roe Deer

Russian name: Косуля европейская

Russian name transliteration: Kosulya evropeiskaya

Synonyms

<i>Cervus capreolus</i>	Linnaeus, 1758. Syst. Nat., 10 ed., 1: 68. Sweden.
<i>Capreolus vulgaris</i>	Fitzinger, 1832. Beitr. Landesk. Osterreichs, 1: 317. Pro Cervus capreolus Linnaeus.
<i>Capreolus capraea</i>	Gray, 1843. List. Spec. Mamm. Brit. Mus.: 176. Pro Cervus capreolus Linnaeus.
<i>Capreolus europaeus</i>	Sundevall, 1846. K. Svensk. Vet. Akad. Handl. (1844): 184. Pro Cervus capreolus Linnaeus.
<i>Capreolus pygargus caucasica</i>	Dinnink, 1910. Wild Animals of the Caucasus, 1: 73 (Rus.). =>.
<i>Capreolus capreolus balticus</i>	Matschie, 1910. Weidwerk in Wort u. Bild, 19: 263. Kaliningrad region (<=>).

Species image

Species distribution in the Russian Federation

The mode of the species selection with the help of sequential queries to the database by the example of Mammals

Multi-language version of WEB – oriented Information Storage and Retrieval System (ISRS) on the fauna and flora of Nature Reserve's of Russia

Acipenser sturio Linnaeus, 1758

This species was registered in 1 - Nature Reserve(s)

Accepted scientific name: *Acipenser sturio* Linnaeus, 1758

Common name: Atlantic (common) sturgeon

Russian name: Атлантический осетр

Russian name transliteration: Atlanticheskii osyotr

Species status: Only certain known populations, or some sub-species included

Synonyms

<i>Acipenser sturio</i>	Linnaeus, 1758: 237 (European coast of the Atlantic Ocean).
<i>Acipenser Lichtensteinii</i>	Mloch et Schneider, 1801: 348.
<i>Acipenser latirostris</i>	Parnell, 1831: 245.
<i>Acipenser hospitus</i>	Kroyer, 1846, 3: 280.
<i>Acipenser Thompsonii</i>	Ball in: Thompson, 1856, 4: 245.
<i>Acipenser(Antaceus) Yarrellii</i>	Dumeril, 1867: 164.
<i>Acipenser sturio</i>	Berg, 1911: 278 (the Baltic Sea, Odessa); - Berg, 1948:93; - Atlas of the freshwater fishes of Russia, 2002: 51 (areal).

Species image

Species distribution in the Russian Federation

References:

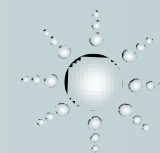
- Annotated catalogue of Cyclostomata and the fishes of continental waters of Russia./ Ed. by Yu.S. Reshetnikov. M. Nauka, 1998.218p. (Russian)
- Atlas of the freshwater fishes of Russia: in two Volumes. Vol.1 / Ed. by Yu.S. Reshetnikov. M.: Nauka, 2002. 379p. (Russian)
- Berg L. S. The freshwater fishes of the USSR and neighboring countries. M., L.: Issued by AS USSR, 1948. Vol.1. 446 p. (Russian)
- Vasil'ev V.P. 1985. Evolutionary karyology of fishes. M.: Nauka. 300 p. (Russian)
- Kudersky L.A. 1983. Sturgeons in the basin of Onega and Ladoga Lakes. // Sb. Nauchn trudov GosNIORH. Issue 205. P. 128-149 (Russian)
- Lagunov I.I., Konstantinov K.G. 1954. Baltic sturgeon in the White Sea // Priroda. № 3. P. 113-114. (Russian)
- Lebedev V.D. 1960. Freshwater Quaternary ichthyo-fauna of European part of the USSR. M.: Issued by MSU 404 p. (Russian)
- Sokolov L.I. 1998 Asipenseridae (Sturgeons) family in: Annotated catalogue of Cyclostomata and the fishes of continental waters of Russia./ Ed. by Yu.S. Reshetnikov. M. Nauka, 1998.218p. (Russian)
- The freshwater fishes of Europe /Ed.: J. Holcik Wiesbaden: AULA-Verl., 1986. Vol. 1. Pt 2. 469 p.

Additional data for this species:

FishBase <http://filaman.ifm-geomar.de/Summary/SpeciesSummary.php?id=2066>

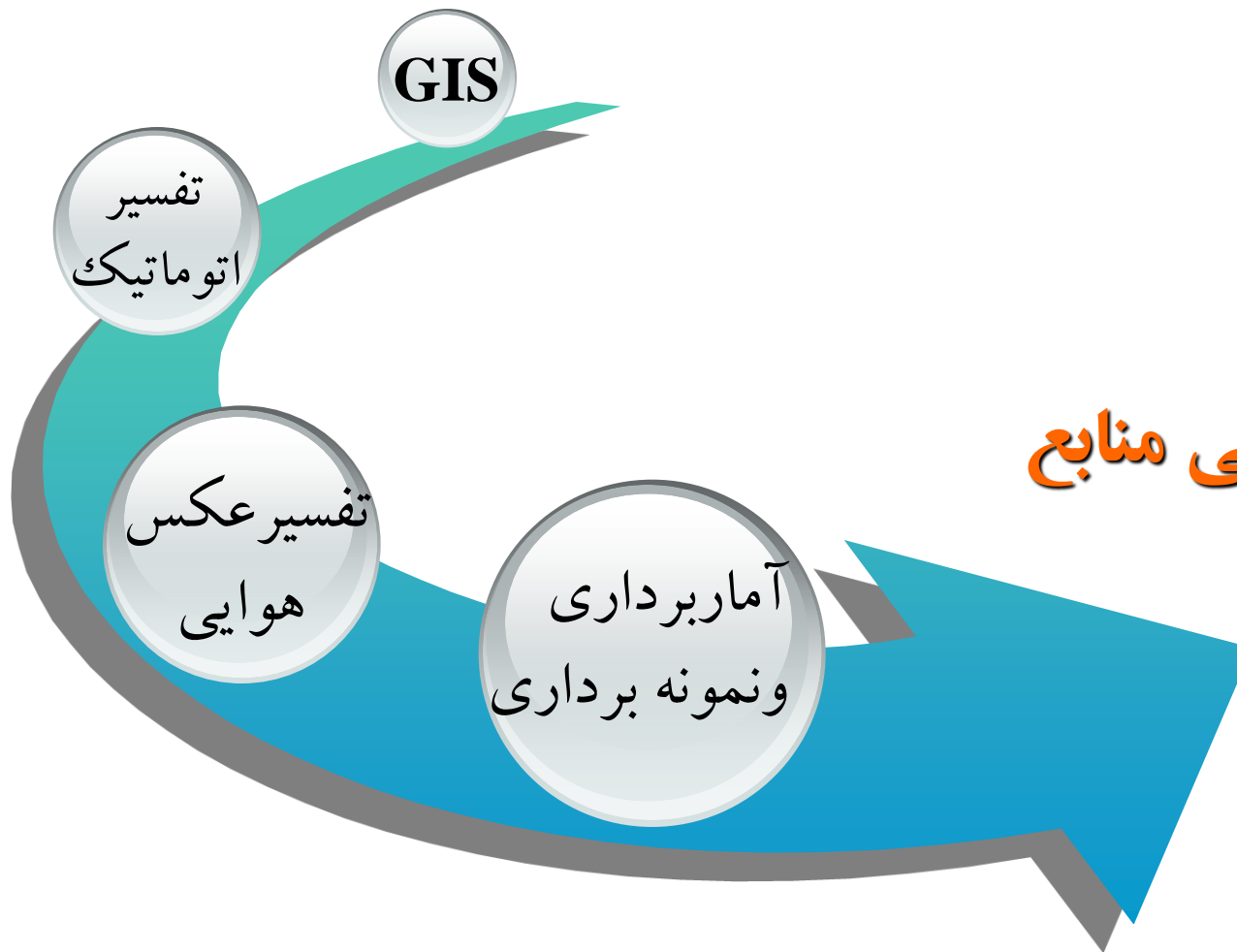
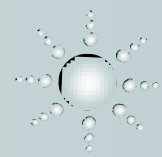
The aim of the project funded by the **U. S. Fish and Wildlife Service** was translation and development of a consolidated and comprehensive Information System and Integrated Database (ISID) which will be available for use in research of the Nature Reserves of the Russian Federation.

The standard WEB-page of the fish species presentation of Russian Reserves by the example of *Acipenser sturio* Linnaeus, 1758

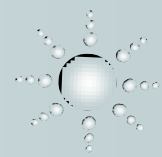

پایدار: تغییر آنها در طول زمان بسیار کند است مگر در اثر عوامل طبیعی مانند آتشفشان

ناپایدار: منابعی که در اثر گذر زمان تغییر می کنند مانند: اقلیم، آب، جانوران و...

روشهای شناسایی منابع

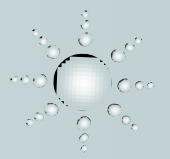

ارزیابی توان اکولوژیکی و زیستمحیطی

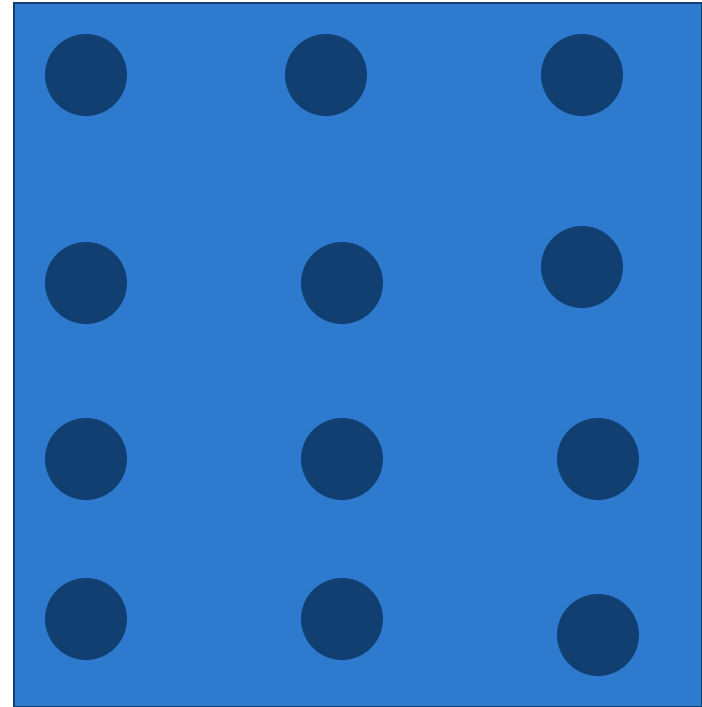
هدف از شناسایی منابع اکولوژیکی و نقشه سازی منابع: دستیابی به اطلاعاتی است که بتواند توانمندیها و ناتوانیهای موجود و بالقوه مناطق مشخص نماید.

بدیهی است که درجه مطلوبیت یک کاربری در مرحله ارزیابی توان اکولوژیکی به منزله مطلوبیت واقعی آن نیست زیرا این توانمندیها بطور مجرد وجود ندارد بلکه تا حدی سایر عوامل محیطی مانند محدودیتهای و موانع اقتصادی موجود در جامعه بر آنها تاثیر گذار خواهند بود.

Which do you like better?

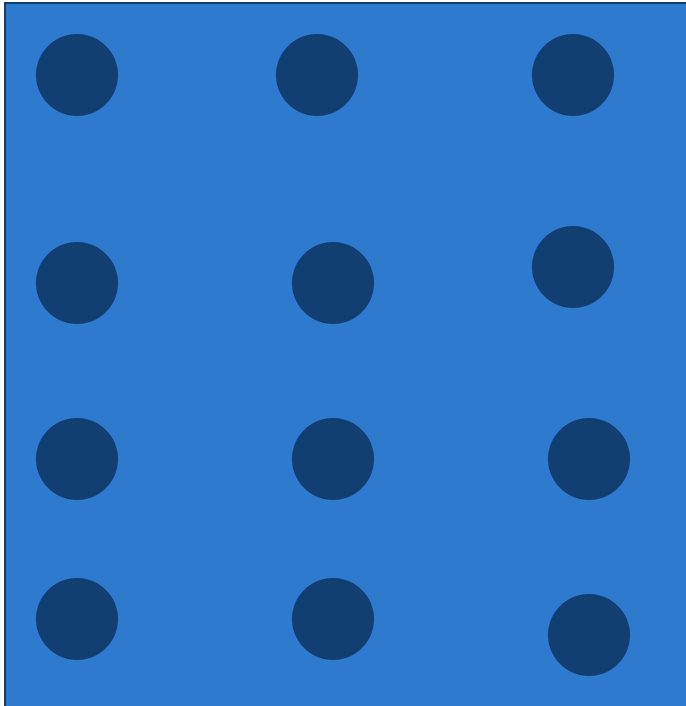
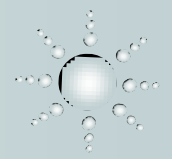

A

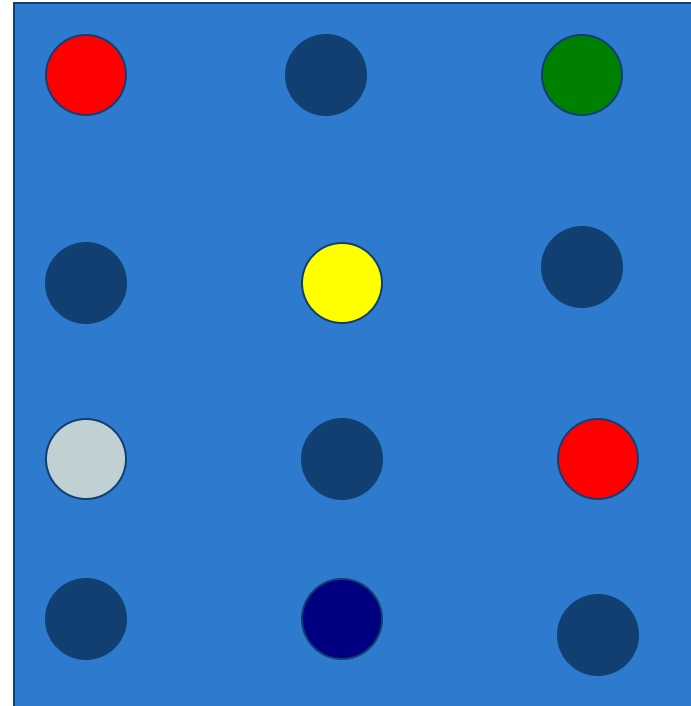

B

Which do you like better?

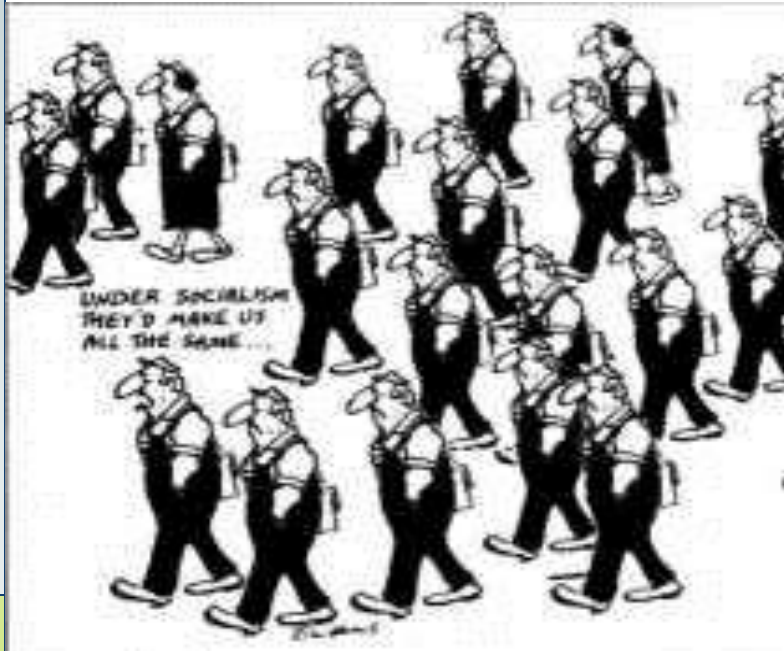

A

B

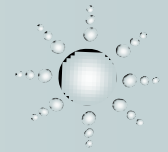
Which has more cultural diversity?

A

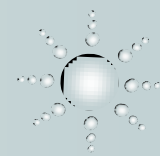

B

تنوع زیستی در کدامیک از مناطق زیر بیشتر است؟ (سال ۸۱)

- 1) آثار طبیعی ملی
- 2) پارکهای طبیعت
- 3) پارکهای ملی
- 4) ذخیره گاه جنگلی

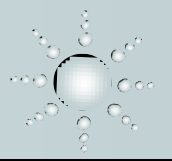
تشریح منابع اکولوژیکی

منابع زیستی

۱: منابع فیزیکی
۲: منابع
اقتصادی-اجتماعی

تشریح منابع اکولوژیکی: (منابع فیزیکی)

اقلیم

هیدرولوژی

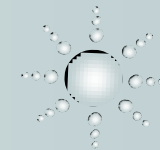
سنگ و ژئومورفولوژی

خاک

واحد شکل زمین

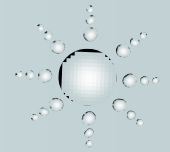

- ۱: رستنی ها: ضروریترین بخش در تعیین واحدهای زیستمحیطی است.
- (a) تعیین جامعه ها یا تیپهای گیاهی چیره
- (b) تعیین تراکم پوشش گیاهی
- (c) تعیین گونه های درختی، درختچه ای و علوفه ای (ارزش گونه)
- (d) تهیه فهرست گونه ها با ذکر توان تولید و تعیین درجه ارزش آنها
- (e) تهیه نقش جامع تیپ گیاهی و یا فلور منطقه

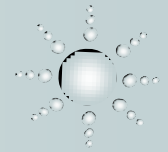
تهیه جدول داده های گیاهی بصورت زیر:

نام علمی گیاه خانواده نام فارسی حفاظتی تغذیه صنعتی دارویی اکولوژیکی

تهیه جدول

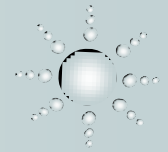

	نام علمی گونه	خانواده	نام فارسی	ارزش حفاظتی	سایر موارد
Title	0	0	0	0	0
Title	0	0	0	0	0
Title	0	0	0	0	0
Title	0	0	0	0	0
Title	0	0	0	0	0
Title	0	X	0	X	0

❖ **۲: جانوران:** در بخش فون یا حیات وحش در چهاررده و بطور مجزا از هم مورد بررسی قرار داده میشود:

❖ **پستانداران:** تعیین موقعیت و پراکنش پستانداران مهم، تعیین زیستگاههای عمده پستانداران مهم، تعیین زیستگاههای عمده پستانداران مهم، شناسایی نحوه مهاجرت پستانداران، برآورد تعداد پستانداران، تعیین ظرفیت برد زیستگاههای عمده، تهیه فهرست و جدول ویژگیها و ارزشهای پستانداران منطقه

❖ در ادامه مطالعات موارد اکولوژیکی موارد زیر نیز مورد توجه قرار میگیرد:

تعیین سیمای ظاهری، طبیعی، اکولوژیکی و ژنتیکی:

- 1) مناظر طبیعی
- 2) ارزش کیفی مناظر
- 3) چشم اندازها
- 4) جنبه های گیاهی، صخره ای و آبی چشم اندازها
- 5) زوایای دید و نوع سیمای ظاهری
- 6) دشتها، جنگلها و مراتع مشجر
- 7) کوهها، یخچالهای طبیعی و غارها
- 8) دریاچه ها، رودخانه ها و آبشارها
- 9) نقشه طبقه بندی نماها و جدول سیمای ظاهری منطقه

LOGO

به نایح مهر با شریین

پارگذاری

(جلسه یازدهم ، دوازدهم و سیزدهم)

" پیش از آنکه بالا رفتن از نردبان موفقیت را شروع کنید، ابتدا مطمئن شوید که نردبان را به ساختمان مناسب تکیه داده اید. "

منابع زیستی

❖ ۲: جانوران: در بخش فون یا حیات وحش هر قسمت بطور مجزا از هم مورد بررسی قرار داده میشود:

❖ پستانداران: تعیین موقعیت و پراکنش پستانداران مهم، تعیین زیستگاههای عمده پستانداران مهم، تعیین زیستگاههای عمده پستانداران مهم، شناسایی نحوه مهاجرت پستانداران، برآورد تعداد پستانداران، تعیین ظرفیت برد زیستگاههای عمده، تهیه فهرست و جدول ویژگیها و ارزشهای پستانداران منطقه

❖ پرندگان

❖ خزندگان

❖ سایر گونه های موجود در منطقه

منابع زیستی

❖ در ادامه مطالعات موارد اکولوژیکی موارد زیر نیز مورد توجه قرار میگیرد:

تعیین سیمای ظاهری، طبیعی، اکولوژیکی و ژنتیکی:

- (1) مناظر طبیعی
 - (2) ارزش کیفی مناظر
 - (3) چشم اندازها
 - (4) جنبه های گیاهی، صخره ای و آبی چشم اندازها
 - (5) زوایای دید و نوع سیمای ظاهری
 - (6) دشتها، جنگلها و مراتع مشجر
 - (7) کوهها، یخچالهای طبیعی و غارها
 - (8) دریاچه ها، رودخانه ها و آبشارها
 - (9) نقشه طبقه بندی نماها و جدول سیمای ظاهری منطقه
-

تشریح منابع اقتصادی-اجتماعی

1

استفاده از سرزمین در گذشته و حال

2

نقشه استفاده از اراضی

3

روستایی نشینان حاشیه داخل و خارج منطقه

4

وضعیت شهرنشینان حاشیه

5

عملیات مهندسی

6

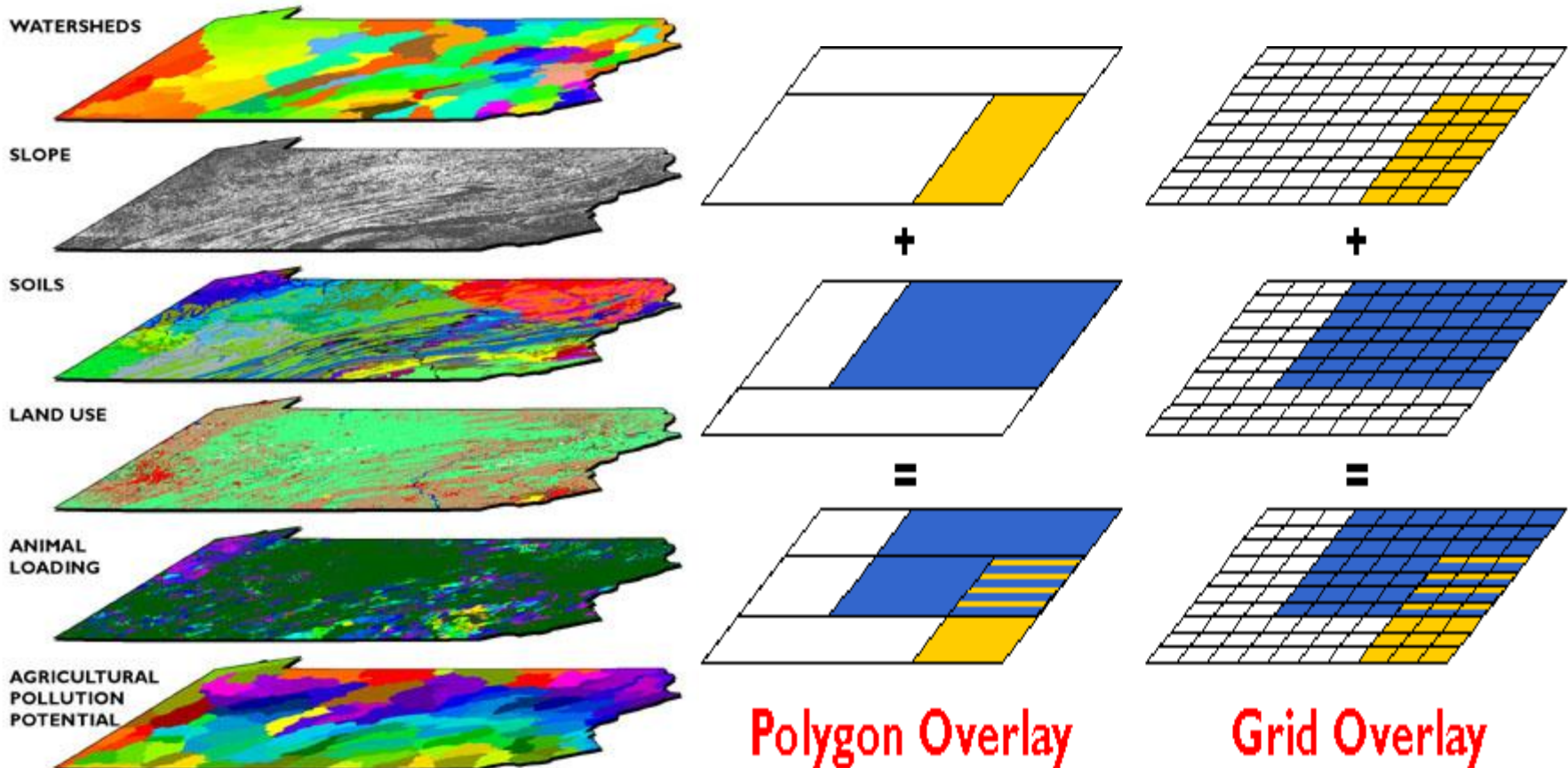
مقاومت مصالح مختلف در برابر اقلیم منطقه

7

استفاده های تفریحی

نکته مهم

❖ از تلفیق کلیه نقشه ها در مطالعات اقتصادی- اجتماعی نقشه نوع استفاده از سرزمین پدید می آید.

مدیریت و توسعه

- ❖ **ارزیابی:** تعیین ارزش اجزا تشکیل دهنده محیط زیست نسبت به یکدیگر
 - ❖ برای سهولت انجام عمل ارزیابی: تشکیل واحدهای زیست محیطی
 - ❖ **اهمیت تشکیل واحدهای زیست محیطی:** این فرآیند کاستی های مختلف را از نظر کمبود متخصص، کمبود اطلاعات و محدودیت زمانی را از لحاظ **ارزیابی زیست محیطی** جبران میکند.
 - ❖ **تعریف واحدهای زیستمحیطی:** واحدهایی هستند که هر یک از اجزاء مشابه اکوسیستم ها را بطور جداگانه از هم تفکیک میکنند.
 - ❖ **پارامترهای تشکیل دهنده واحدهای زیستمحیطی:** ارتفاع، جهت، درصدشیب، شکل زمین، تیپ خاک، سنگ مادر، رستنیهای منطقه، حیات وحش، هیدرولوژی، وضعیت فرسایش پذیری، تسهیلات انسان ساخت و اقلیم
-

فرآیند تشکیل واحدهای زیستمحیطی

Phase 1

تهیه
نقشه
واحدها
ی شکل
زمین

Phase 2

تلفیق نقشه واحد
شکل زمین با نقشه
خاک با استفاده از
روش رویهم
گذاری (مک هارگ
۱۹۶۹) و تهیه
نقشه زیستمحیطی
پایه

Phase 3

تهیه نقشه
واحد پایه زیست
محیطی ۲ از
تلفیق نقشه
زیستمحیطی
پایه ۱ با نقشه
تیپ یا جامعه
گیاهی

Phase 4

رویهم گذاری و
تلفیق نقشه پایه
۲ با نقشه تراکم
پوشش جانوری،
با نقشه واحدهای
زیست محیطی

Phase 5

تهیه و تنظیم
ویژگیهای
واحدهای
زیستمحیطی با
استفاده از منابع
اکولوژیکی
پایدار

Phase 6

تکمیل جدول
واحدهای
زیستمحیطی
با استفاده از
ویژگیهای
اکولوژیکی
ناپایدار

جدول واحدهای زیست محیطی

تصمیم گیری نهایی	توان	تسهیلا ت انسان ساخت	فرسای ش پذیری	اقلیم	حیات وحش	پوشش وتراکم گیاه	خاک	درصد شیب	جهت	ارتفاع از دریا	کدواح دزیسته حیطی

★★ نکته بسیار مهم:

روبهم گذاری نقشه: یعنی تلفیق شیب با ارتفاع ، برای تلفیق نقشه ارتفاع در زیر نقشه شیب قرار میگیرد. بعد نقشه تلفیقی بدست آمده را روی نقشه جهت گذاشته. همیشه به خاطر داشته باشید که در روی همگذاری نقشه های تلفیقی رو قرار میگیرد.

توسعه فیزیکی پارک

از اهداف توسعه فیزیکی پارک میتوان به:

- ❖ استفاده پژوهشی برای دسترسی به اهداف مورد نظر
 - ❖ استفاده آموزشی (روی کارکرد اکولوژیکی اکوسیستم و منابع اکولوژیکی کار شود)
 - ❖ در کاربری توریسم در منطقه علاوه بر دلایل اکولوژیک مسائل اقتصادی- اجتماعی را هم باید در نظر گرفت
-

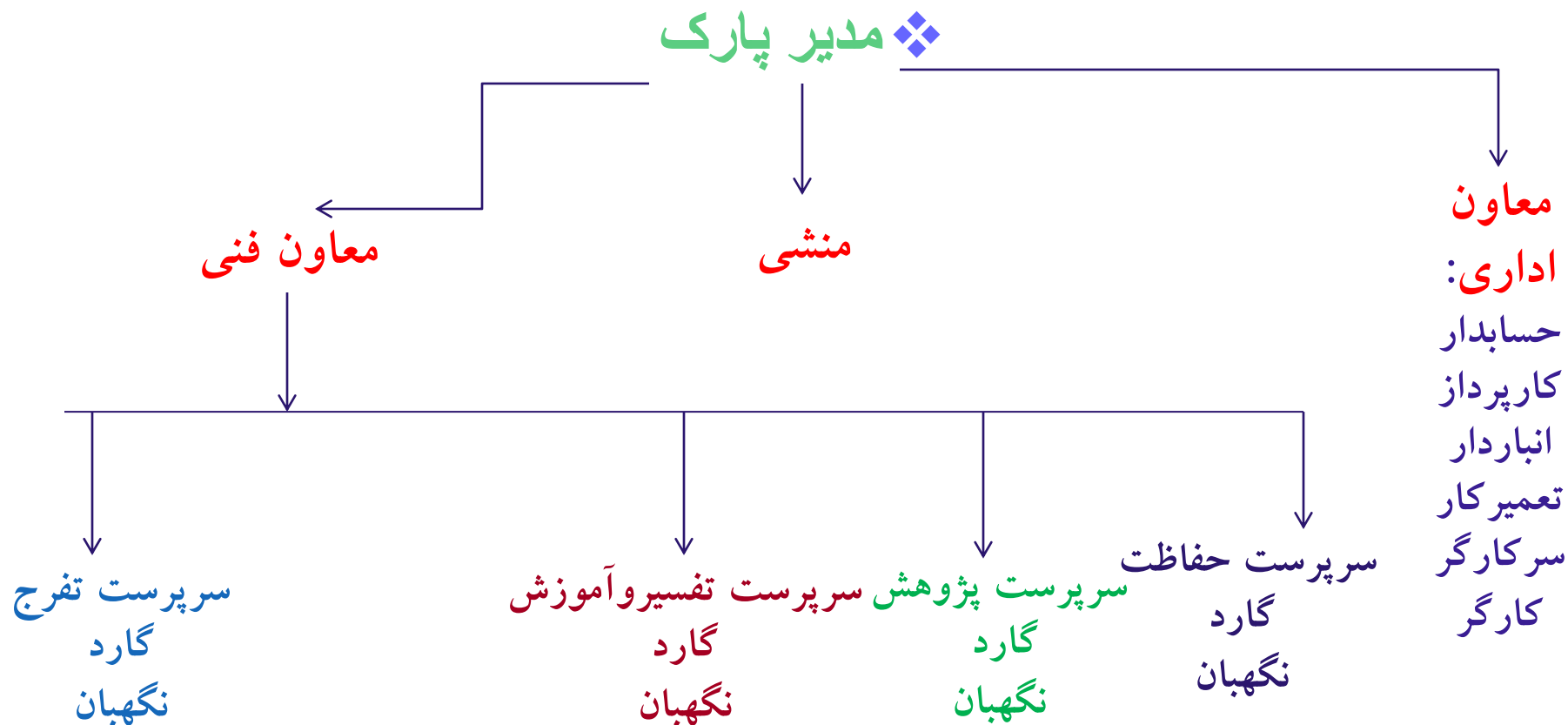
برنامه ریزی

- ❖ بعد از تشکیل واحدهای زیستمحیطی (تعیین نقشه کاربری اراضی) و در واقع انجام ارزیابی منطقه با آرایش مناسب هر بخش به مرحله اجراء می رسیم.
 - ❖ برای برنامه ریزی در هر کاری ۳ شرط مد نظر قرار می گیرد:
 - ❖ ۱: زمان (دوره برنامه ریزی): کوتاه مدت، میان مدت، بلند مدت
 - ❖ ۲: مکان: توان و نیاز سرزمین
 - ❖ ۳: امکانات: نیروی انسانی، بودجه، تکنولوژی و متغیرهای زمانی.
-

برنامه ریزی

- ❖ برنامه ریزی که جهت اعمال مدیریت در پارکهای ملی و مناطق تحت حفاظت انجام میپذیرد شامل تهیه دستورالعملها، نیازها و برنامه ریزی مدیریتی در رابطه با این مناطق است.
- ❖ برنامه های مدیریتی که در تمام پارکهای ملی صادق است شامل ۴ گروه میباشد:
- ❖ ۱: برنامه حفاظتی که شامل حفاظت از گیاهان، جانوران در برابر عوامل موثر بر آنها، حذف تعارضات کنترل آفات و امراض، حفاظت از زون ۱ و ۲، تنظیم کنترل بازدیدکنندگان
- ❖ ۲: برنامه استفاده آموزشی: تمام مناطقی که برای برنامه فوق در نظر گرفته شده اند. باید بروی نقشه راهنما و طرح مشخص شده باشند، نوع تسهیلات ضروری برای بازدیدکنندگان و کنترل آن نیز ضروری است. (استفاده آموزشی و پژوهشی تحت عنوان استفاده عمومی نیز خوانده می شود)

سازمان تشکیلاتی مناطق

سازمان تشکیلاتی مناطق

- ❖ در نمودار رسم شده تعداد افراد نامشخص و تعداد واقعی آنها بستگی به ابعاد و اندازه منطقه، اهمیت و بودجه موجود دارد.
 - ❖ اگر بودجه تامین باشد الگوی فوق میتواند تکرار شود.
 - ❖ بودجه بر ۲ نوع است: ۱- بودجه جاری: صرف هزینه های نگهداری، مواد مصرفی و غیرمصرفی، امور روزمره و پرسنلی میشود.
 - ۲- بودجه عمرانی: صرف هزینه های تسهیلاتی منطقه میگردد.
-

برنامه ریزی

- ❖ ۳: برنامه تفرجی: شامل مشخص نمودن مکانهای تفرج متمرکز و گسترده و تعیین امکانات لازم برای این بخش است.
 - ❖ ۴: برنامه اداری: توسعه و نگهداری، شامل مشخص نمودن برنامه های مرتبط با نیروی انسانی و بودجه و تشکیلات اداری بمنظور نگهداری منطقه میباشد. این برنامه ها شامل مدیریت ، حفاظت، گارد، تفسیر و آموزش، نگهداری و تعمیرات، امور اداری، سازمان تشکیلاتی و بودجه میباشد.
 - ❖ از نظر زمانی برنامه مدیریتی در ۳ دوره کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت تنظیم میگردد.
-

برنامه های توسعه

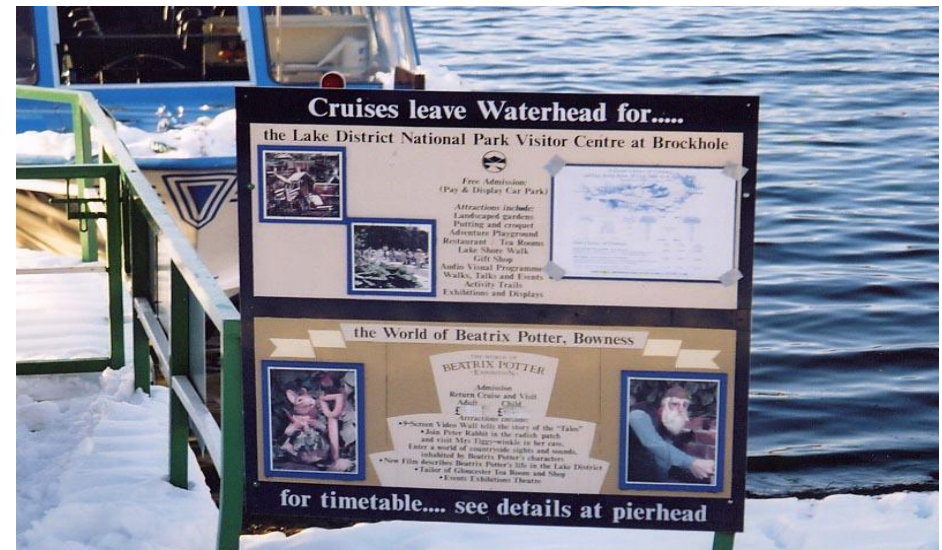
- ❖ توسعه اساسا باید در بخشی از پارک صورت بگیرد که نه تنها آسیبی وارد نرساند، بلکه فراهم کننده امکانات نیز باشد.
 - ❖ در کار توسعه نیاز به تهیه نقشه های بزرگ مقیاس است.
 - ❖ در تهیه برنامه توسعه توجه به نظر بازدیدکنندگان، وضعیت یا الگوی معماری در منطقه، مصالح مورد نیاز، سازگاری مسائل با اقلیم منطقه و وضعیت ارتباطات و حمل و نقل بسیار مهم است.
-

فهرست کلی برنامه های توسعه

❖ فرودگاه، تل اسکی، آمفی تئاتر، خورگشت، ساختمان اداری، سیستم کنترل فاضلاب، چاه عمیق و نیمه عمیق، سدخاکی، جاده و بزرگراه، چشم اندازها و زیستگاهها، پیاده روها- مالروها- دوچرخه روها و موتورروها، تابلوهای هشداردهنده، پارکینگ ها، خطوط انتقال نیرو و...

Why do people visit?

Study the photographs!

برای برنامه های توسعه مذکور چه خدماتی وجود دارد؟

❖ وسایل اقامت شبانه: هتل، پانسیون، فروشگاه مواد غذایی، تسهیلات مسافربری، تعمیرگاه، خدمات اطلاع رسانی، پست و مخابرات، کمکهای اولیه، رستوران، آتش نشانی و...

❖ در برنامه هایی که پیش بینی میشود باید تلاش گردد تا علاوه بر تعیین برنامه های دوره اول طرح، خط مشی های کلی برای دوره بعدی نیز مشخص گردد، زیرا ممکن است که اجرای برنامه در دوره اول امکانپذیر نباشد.

❖ به همین منظور الویت بندی در نظر گرفته میشود

موارد توسعه	بودجه	الویت اجرایی				
		سال اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم
کسب مالکیت زمین	مثلاً تامین بودجه	*				
مرزبندی		*				
زونبندی						
زون ۱		*				
زون ۲		*				
زون ۳		*	*			
زون ۴		*	*	*	*	*
زون تاریخی - فرهنگی				*		

موارد توسعه	بودجه	الویت اجرایی				
		سال اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم
زون بازسازی		*				
زون استفاده ویژه		*				
سازمان تشکیلاتی		*				
معاون اداری-مالی		*				
منشی			*			
مسئول آموزش - حفاظت و تحقیقات			* (در صورت خوب بودن بودجه)	* (در صورت نبود بودجه)		
مسئول تفرج		*				
مسئول اداری و نگهداری			*			

موارد توسعه	بودجه	الویت اجرایی				
		سال اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم
مسئول گارد		*				
برنامه توسعه (احداث فرودگاه برای مناطق غیرقابل دسترس)		*				
پیست اسکی و تلسکی			*			
آمفی تئاتر				*	*	
اردوگاهها			*			
خورگشت		*				
ساختمان اداری		*	*	*	*	
کنترل فاضلاب و زباله		*				

موارد توسعه	بودجه	الویت اجرایی				
		سال اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم
سدخاکی و چاه		*				
جاده		*	*	*	*	*
مرکز بازدید کنندگان			*	*		
چشم اندازها				*	*	
پیاده روها		*				
مالرو			*			
دوچرخه و موتورروها			*	*		
تابلو و خطوط انتقال نیرو		*				
بار کنگها			*			

ارزیابی بازنگری و تجدیدنظر

- یک طرح جامع پارکداری میتواند برای ۱۰ دوره ۵ساله پیش بینی گردد. لذا بعد از اتمام دوره اول باید نقاط قوت و ضعف اجرای طرح ارزیابی گردد.
- تنظیم دفاتر کنترل توسط معاون اداری ضروریست.
- کنترل بطور روزانه، ماهانه و حتی سالانه نیز خواهد بود.
- برای سهولت کنترل معمولا جدولی تحت عنوان جدول کنترل تهیه میشود که بصورت زیر خواهد بود:

برنامه ها	سال اول		...	سال پنجم			تجدید نظر در برنامه
	انجام نشد	انجام شد		انجام نشد	انجام شد	مورد اصلاح	
مرزبندی	+						

LOGO

Thank You !

www.Win2Farsi.com

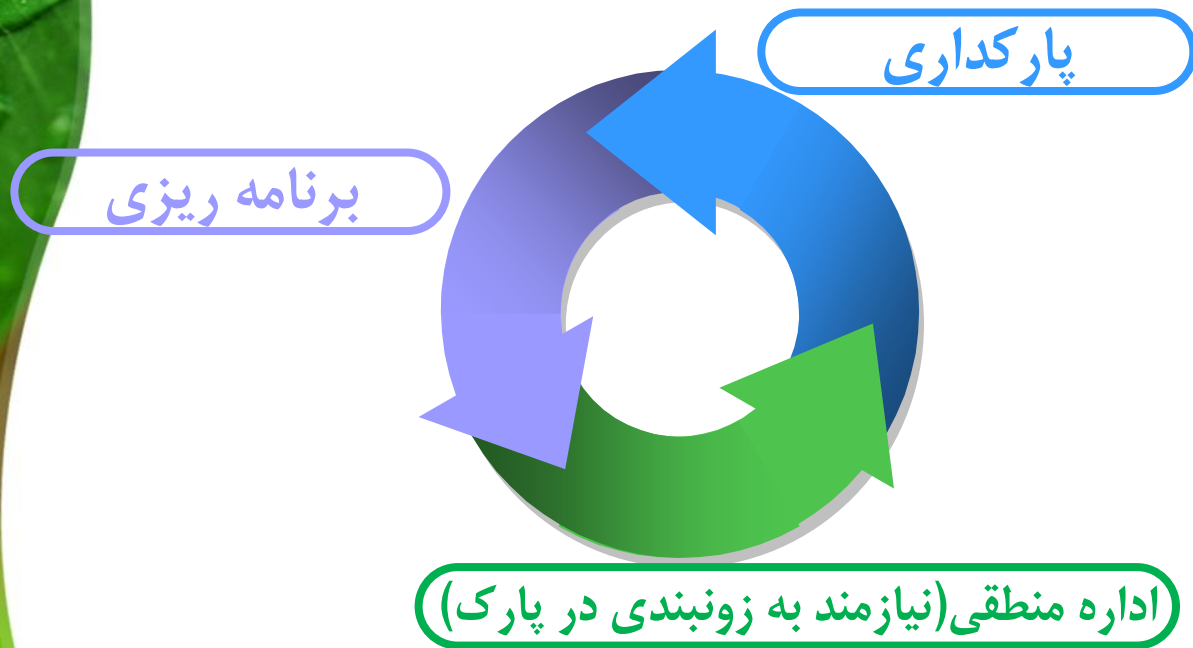
به نام زیبای
هستی بخش

تا زمانی که به فردا امیدواری اقتدار از آن توست. آنچه که کرم ابریشم آنرا
پایان دنیا می پندارد، در نظر پروانه آغاز زندگیست

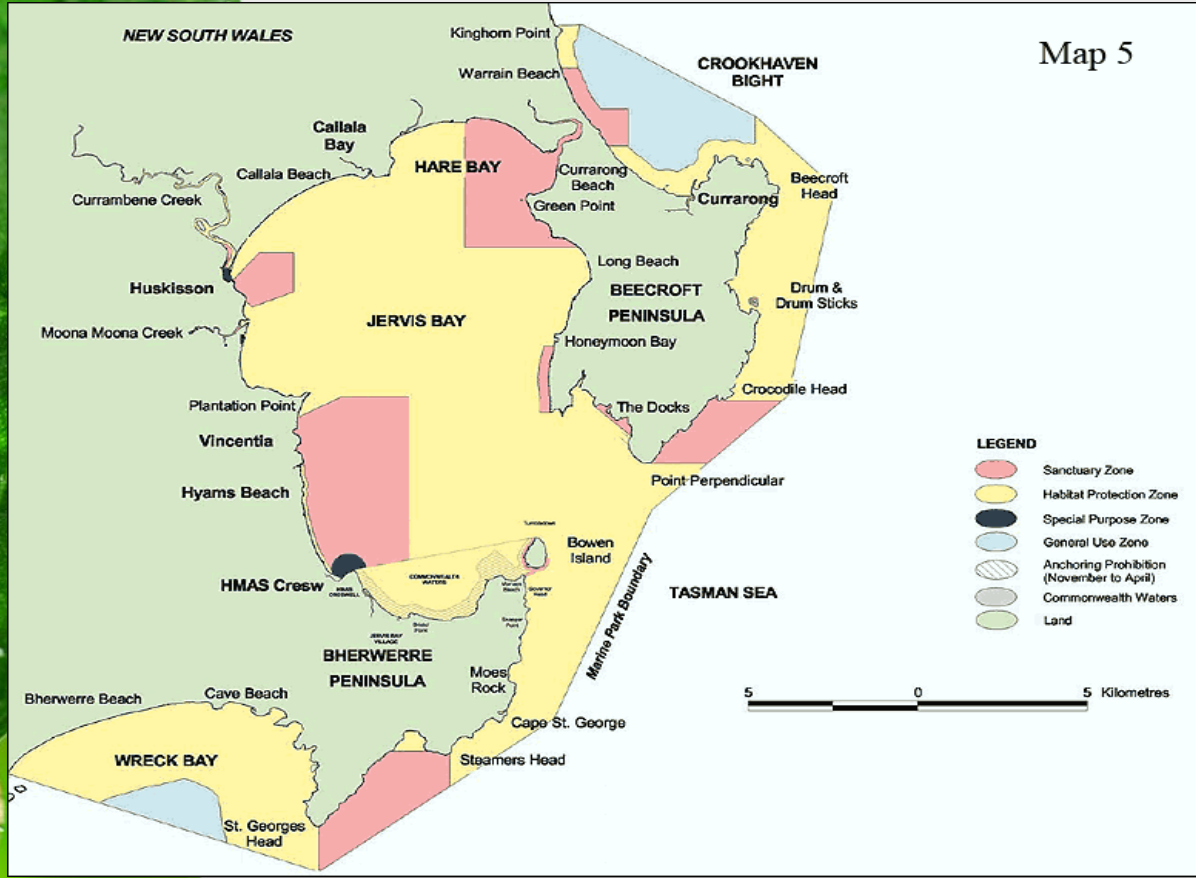
پارکداری جلسه ششم

اصول پارکداری در فرایند آمایش سرزمین

داشتن برنامه کار جهت انجام امور مدیریت پارکها بمنظور دستیابی و کنترل منطقی از سرزمین

زون بندی در پارک ملی

- لزوم زون بندی
- طبقات زون بندی

زون بندی در پارک ملی

- زون (۱): زون باز داشته طبیعی (Strict nature zone)
- زون غیرقابل دسترس (Intangible zone)
- زون بکر علمی (Primitive scientific Z):

برنامه هایی که در ارتباط با این زون باید پیاده نمود

- ✓ پیش بینی مرزبندی زون با علامت حصارکشی، سنگ چینی، رنگ زدن و نصب تابلو(بسته به موقعیت)
- ✓ جانمایی محل‌های پایش روی نقشه زونبندی
- ✓ پیش بینی تعداد پاسگاه
- ✓ طراحی و مهندسی برج‌های دیده بانی
- ✓ پیش بینی تابلو هشداردهنده برای منع ورود به این زون
- ✓ پیش بینی راه‌های مالرو و ساده برای دسترسی محیطبان به پاسگاه
- ✓ جانمایی راه‌ها روی نقشه و طراحی آن
- ✓ زمانبندی توسعه و تهیه جدول الویت بندی توسعه در دوره اول
- ✓ برآورد هزینه اجرایی توسعه در هر سال

کوئیز شماره ۲

- (1) آیا تهیه نقشه قدیمی مرزها در طرح جامع پارکداری ضرورت دارد؟
- (2) فرایند طرحریزی شامل چه مواردی می شود؟
- (3) اولین بخش در نگارش طرح چه بخشی است؟
- (4) نواحی عمده رویشی ایران چند دسته اند؟ فقط نام ببرید.

زون (۲)

- زون حفاظت شده (Protected Z)
- بکر اولیہ (Primitive Z)
- اکولوژیکی (Ecological Z)

برنامه هایی که در ارتباط با زون (۲) باید پیاده نمود

- ✓ پیش بینی مرزبندی زون با علامت حصارکشی، سنگ چینی، تپه سازی، رنگ زدن و نصب تابلو (بسته به موقعیت)
- ✓ جانمایی محل‌های پایش روی نقشه زونبندی
- ✓ پیش بینی تعداد پاسگاه
- ✓ طراحی و مهندسی برج‌های دیده بانی، تیمارگاه‌ها، آبشخورها
- ✓ پیش بینی تابلو هشداردهنده، تفسیری و اطلاع رسانی و جانمایی روی نقشه
- ✓ طراحی تابلوها
- ✓ پیش بینی راه‌های مالرو و ساده و راه‌های یک طرفه در داخل زون
- ✓ پیش بینی آتش برها و جانمایی آن روی نقشه
- ✓ جانمایی راه‌ها روی نقشه و طراحی آن
- ✓ زمانبندی توسعه و تهیه جدول الویت بندی توسعه در دوره اول
- ✓ برآورد هزینه اجرایی توسعه در هر سال

زون (۳)

• زون استفاده گسترده (Extensive use zone)

• زون تفرج (out door recreation):

مهمترین دلیل ایجاد این زون:

نقش سپر محافظ برای زون ۱ و ۲

بمنظور استفاده از سیمای طبیعی منطقه ایجاد شده

برنامه هایی که در ارتباط با زون (۳) باید پیاده نمود

- پیش بینی مرزبندی زون با علامت حصارکشی، سنگ چینی، تپه سازی، رنگ زدن و نصب تابلو (بسته به موقعیت)
- پیش بینی جاده های دوطرفه (پیاده روها و مالروها در داخل زون)
- جانمایی راهها روی نقشه
- پیش بینی اصطبل، سکوی ماهیگیری، سرویس بهداشتی و جانمایی روی نقشه و طراحی روی نقشه
- پیش بینی تابلو هشداردهنده، تفسیری و اطلاع رسانی و جانمایی روی نقشه
- طراحی و مهندسی راهها
- طراحی تابلوها
- پیش بینی آتش برها و جانمایی آن روی نقشه
- تعیین دستورالعمل تفسیر برای راهنمای زون گسترده
- ✓ زمانبندی توسعه و تهیه جدول الویت بندی توسعه در دوره اول
- ✓ برآورد هزینه اجرایی توسعه در هر سال

